

slovenski čebelar

Letnik LXXXI 1979

6

IX KONGRES PČELARA '79
JUGOSLAVIJE OSIJEK

LETO 1873 — PRIČETEK PERIODICNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

IX. Kongres čebelarjev Jugoslavije	181
Lojze Kastelic: Čebelarjeva opravila v juniju	187
Inž. Franc Šivic: Pelodonosne drevesne vrste naših gozdov	190
France Guna: Prevažanje čebel v paše	191
Dr. Jože Rihar: Dodajanje dragocenih matič	195
Lojze Kastelic: Koliko in kakšnih čebeljih družin potrebujemo za poklicno čebelarjenje	201
Julij Mayer (pr.): Nosemavost in oskrba s pelodom	204

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

Program XXVII. mednarodnega kongresa Apamondije	206
Prijave za izlet na kongres čebelarjev v Grčiji	207
Urednik: Nova delovna skupina Apimondije za apiterapijo	207

ZA ČEBELARSKO KROŽKE

Marjetka Božič: Postala sem čebelarka	208
Hibridne sončnice	208

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Našemu jubilaru dr. Jožetu Benigarju	210
Pomoč čebelarjev prizadetim ob potresu v Črni Gori	211
XXVIII. redni letni občni zbor ZČDS (nadaljevanje)	211
Janez Tavčar: Razmišljanje o nabavi sladkorja	212
ZČD Murska Sobota je dosegla v preteklem letu lepe uspehe	213

OSMRTNICE

BILTEN »MEDEX« d. e. delo na domu in kooperacija	
Franc Štrumbelj: IX. kongres čebelarjev Jugoslavije	197
Redni letni zbor čebelarjev — delavcev na domu in kooperantov Medexa	198

UDK 638.1(05)=863

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 200,00 din, ga prejmejo zastonj.

Izdaja ga Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II. Telefon: 20-208.

Izdajateljski svet: Dušan Švara, predsednik; člani: Ludvik Klun, Franc Magajna, Martin Mencej, Janez Mihelič, Fani Osojnik, A. Marija Sedej, Joško Slander in Janez Terlep.

Uredniški odbor: inž. Jože Babnik, inž. Ludvik Klun, inž. Anton Kranjc, Martin Mencej, Anton Rems, prof. Edi Senegačnik, dr. Nežka Snoj.

Lektor: Jože Kocbek

Glavni urednik Biltena — Medex — exp.-imp. Franc Štrumbelj.

Letna naročnina za nečlane 200,00, za tujino 250,00, za člane čebelarških organizacij drugih republik 120,00 dinarjev. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje naročnino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino.

Št. izroč računaprj SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636.

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiskala tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana v 7100 izvodih.

Rokopisov ne vračamo.

Skupina delegatov iz Slovenije na IX. kongresu čebelarjev Jugoslavije v Osijeku

IX. KONGRES ČEBELARJEV JUGOSLAVIJE V OSIJEKU OD 19. DO 21. APRILA 1979

Po triinštiridesetih letih so jugoslovanski čebelarji, organizirani v čebelarških organizacijah od občinskih do Zveze čebelarških organizacij Jugoslavije, uspeli v Osijeku od 19. do 21. aprila 1979. leta organizirati svoj deveti kongres in čebelarško razstavo. Pri organizaciji kongresa so poleg

SPOJ in republiških čebelarških zvez sodelovala tudi čebelarška društva prek svojih delegatov, ki so aktivno sodelovali v delu kongresa, delovne organizacije s področja čebelarstva, veliko pa so prispevali tudi člani čebelarškega društva »PČELA« iz Osijeka, ki so prav v letošnjem letu sla-

Predsednik
skupščine Zveze
čebelarских
organizacij Jugo-
slavije Mirko
Brence

vili 100-letnico ustanovitve društva.

Program prireditev je bil zelo bogat. Že 15. aprila je bila v Osijeku odprta razstava »ČEBELARSTVO JUGOSLAVIJE 79«. Nato je bila v razstavnih prostorih tiskovna konferenca za novinarje. V ponedeljek, 16. aprila 1979, je bilo v Vinkovcih posvetovanje o opravevanju sadnega drevja in nekaterih kmetijskih rastlin. Soorganizator je bila delovna organizacija »Borinci« iz Vinkovcev. Na posvetovanju je sodelovalo več kmetijskih strokovnjakov, ki so v referatih strokovno ovrednotili pomen čebel pri opravevanju tako sadnega drevja kakor tudi nekaterih kmetijskih kultur, ki jih v zadnjem času sejemo na vedno večjih površinah. V torek 17. aprila je bila odprta razstava akademskega slikarja Miodraga Nagornega na temo čebela. V sredo 18. aprila je bila svečana proslava 100-letnice slavonskega čebelarского društva »PČELA« iz Osijeka. Ob tej priložnosti so podelili več priznanj posameznikom in čebelarским organizacijam za sodelovanje. Priznanje je dobila tudi Zveza čebelarских društev za Slovenijo za dolgoletno sodelovanje s čebelarским društvom »Pčela« iz Osijeka in slavonskimi čebelarji.

Svečano odprtje IX. kongresa čebelarjev Jugoslavije je bilo v četrtek 19. aprila v domu JLA v Osijeku. Veliko dvorano doma je do zadnjega kotička napolnilo nad šesto čebelarjev — delegatov in gotsov, od tega 75 delegatov iz Slovenije. Kongres je začel predsednik skupščine Zveze čebelarских organizacij Jugoslavije Mirko Brence.

Kongres so pozdravili Tome Kuzmanovski, podsekretar v zveznem komiteju za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Savo Jakšič, sekretar Zadrugne zveze Jugoslavije, Predrag Dumanović, pomočnik sekretarja sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo SR Srbije ter predstavniki republiških družbenopolitičnih organizacij, gospodarskih zbornic in predsednik skupščine občine mesta Osijek.

Vsi gostje so izrazili pripravljenost podpreti zaključke kongresa in omogočiti tej pomembni veji kmetijstva v bodoče enakopraven položaj z ostalimi vejami kmetijstva ter njen hitrejši razvoj. Predstavniki organizacije »Gorani« iz SR Srbije je po pozdravu poudaril, da je njihova organizacija, ki se ukvarja največ z zasajanjem raznih drevesnih vrst, že našla stik s čebe-

Predsednik
IO Zveze čebelar-
skih organizacij
Jugoslavije
Ištvan Boršoš

larji in bo v prihodnje posvečala več skrbi zasajanju predvsem medovitih rastlin, od katerih bodo imeli korist tudi čebelarji.

Nato je kongres nadaljeval delo s plenarnim zasedanjem, v katerem je predsednik izvršnega odbora Zveze čebelarskih organizacij Jugoslavije Ištvan Boršoš prebral referat »Stanje, problemi in perspektive razvoja čebelarstva Jugoslavije«, v katerem je dejal:

»Tovarišice in tovariši!

Prvi kongres po osvoboditvi in deveti po vrsti je uspeh sistematičnega dela čebelarskih organizacij pri uvajanju delegatskega sistema kot osnove samoupravljanja in neposrednega odločanja članstva. Zaradi uvajanja neposrednega odločanja je moralo priti do tega kongresa kot najvišjega foruma čebelarjev Jugoslavije. Kongresa se udeležujejo delegati vseh čebelarskih in delovnih organizacij z osnovnimi mnenji društev. To je vsebinska razlika med tem in vsemi dosedanjimi kongresi čebelarjev Jugoslavije.

Kongres mora odgovoriti na naslednja vprašanja:

— na kakšen način iz domačih virov pridobiti dovolj čebeljih pridel-

kov za pokrivanje povečanih domačih potreb;

— prispevati k povečanju proizvodnje sadja in nekaterih kmetijskih kultur, zaščititi življenjsko okolje in krepiti narodno obrambo;

— izboljšati družbenoekonomske odnose v čebelarstvu.

PROIZVODNJA, PORABA IN UVOZ MEDU

V času od 1970 do 1977 se je poraba medu v Jugoslaviji povečala za več kot 100 %, proizvodnja pa je praktično ostala enaka. Od porabljenega medu v Jugoslaviji v letu 1977 smo uvozili 69,4 %, ostalo pa smo pokrili z domačo proizvodnjo. Cena tega medu pa je bila za 39 % nižja od domačega. Zaradi te razlike v ceni je uvoz medu rastel iz leta v leto, ker je bila to preprostejša pot kakor pa investirati v domačo proizvodnjo medu. Povečano povpraševanje pa ni vplivalo na bistveno povečano proizvodnjo, ki ni še dosegla poprečne proizvodnje v letih 1930—1939. Medtem je kmetijstvo v obdobju 1947 do 1977 povečalo proizvodnjo za 2,6-krat. Nekatere delovne organizacije s področja čebelarstva so v zadnjih petih letih povečale skupni dohodek za trikrat, vse sku-

paj pa so leta 1978 dosegle promet v višini 40 starih milijard din, pri tem pa imajo zaposlenih okoli 450 delavcev in imajo kooperantske odnose s 3500 čebelarji.

KORIST ČEBEL PRI POVEČANJU DOHODKA

Z zadovoljstvom lahko povem, da je bila pobuda IO SPOJ, da se na posvetovanju kmetijskih inženirjev in tehnikov Jugoslavije opredeli vloga čebele pri povečanju proizvodnje v sadjarstvu in poljedelstvu, zelo ugodno sprejeta, tako pri Zvezi kmetijskih inženirjev in tehnikov Jugoslavije, Zadrugi zvezi Jugoslavije in pri Gospodarski zbornici Jugoslavije. Tej temi je bil posvečen tudi simpozij v Vinkovcih. Pokazalo se je, da so kmetijski strokovnjaki pričeli spoznavati, kako velike koristi daje čebela kmetijstvu z opraskanjem. Lahko smo slišali, da postaja premajhno število čebel za opraskanje ponekod že resen dejavnik, ki onemogoča maksimalno proizvodnjo in tako vpliva na dohodek. V prihodnje bo zato potrebno medsebojne interese uskladiti in jih opredeliti v obliki samoupravnega sporazuma. Zaradi te pomembne vloge čebele si tudi prizadevamo, da bi jo družba priznala kot pomemben dejavnik pri povečanju kmetijske proizvodnje in jo vključila v programe razvoja od občine do zveze.

MEDOVITO RASTLINSTVO

Paša je osnova za razvoj čebeljih družin in za proizvodnjo čebeljih izdelkov, zaradi tega je nujno potrebno, da se čebelarji in čebelarke organizacije vključijo povsod, kjer se odloča o čebelji paši. Vsi razvojni načrti čebelarstva morajo upoštevati tudi pašne pogoje v Jugoslaviji. Do sedaj še nimamo izdelane karte medovitega rastlinstva, zato so ocene precej splošne. Vendar kljub temu vemo, da imamo velike površine paš še neizkori-

ščene. Podatek, da bi lahko samo iz akacijevih gozdov v SR Srbiji in na 180.000 ha sončničnih poljih v Vojvodini pridelali letno od 25 do 27.000 ton medu, pove, da naše paše še slabo izkoriščamo. Ker pa večina čebelarjev čebel ne prevaža, mora skrbeti, da so pašni pogoji v okolici njihovih čebelnjakov čim boljši. Nedvomno mora biti boljše izkoriščanje čebeljih paš skrb čebelarjev, prav tako pa mora biti to tudi skrb naše družbe.

Zaradi tega je tudi naša poprečna proizvodnja medu po panju mnogo nižja kakor v sosednjih državah in znaša od 4 do 7 kg na panj. V družbenem sektorju je le 0,3 % čebeljih družin, v zasebnem sektorju pa je 99,7 % panjev. Večina čebelarjev, in to 60 %, čebelarji z do 20 panji, 30 % ima do 50 panjev in le 10 % čebelarjev ima več kot 50 panjev. V zadnjem času raste število čebelarjev, ki jim je čebelarstvo osnovna dejavnost. Število teh čebelarjev bi bilo potrebno v bodoče znatno povečati. Da bi naše čebelarstvo krilo domače potrebe, bi morali imeti okoli 1000 poklicnih čebelarjev in 9.000 čebelarjev kooperantov z nad 50 panji. Seveda pa bo potrebno za tiste, ki se bodo odločili za poklicno čebelarjenje, da bodo imeli iste pravice, ki jim jih daje zakon o združenem delu, predvsem materialno in socialno varnost in vse samoupravne pravice. Odnose je potrebno urediti na osnovi dohodkovnih odnosov. Čebelarke delovne organizacije in trgovske organizacije so že napravile prvi korak in podpisale družbeni dogovor, s katerim so se dogovorili za maloprodajne cene in da trgovskim organizacijam pripada 25 % od maloprodajne cene. Zavzemamo se, da bi dobil čebelar 60 %, a predelovalec in trgovina vsak po 20 % od maloprodajne cene medu. Za sedaj pa udeležba proizvajalca — čebelarja še ni enotno določena v končni razdelitvi.

Prav tako se bomo morali dogovoriti za mehanizem uvoza čebeljih pro-

izvodov in določiti nosilce — uvoznike, del razlike pri uvozu medu pa odvajati v poseben fond za pospeševanje čebelarstva.

KADRI V ČEBELARSTVU

Strokovna usposobljenost čebelarjev je tudi eden od pogojev za večjo proizvodnjo čebeljih pridelkov. Lahko ugotovimo, da je možnosti za strokovno izpopolnjevanje v čebelarstvu zelo malo. Največ so na tem področju do sedaj storile čebelarske organizacije, in to s strokovno literaturo, prav tako pa tudi s strokovnimi revijami in predavanji. Primanjkuje strokovnjakov, ki bi bili predavatelji in bi omogočili šolanje čebelarjev ob delu v obliki tečajev. Prav tako je malo strokovnjakov, ki bi opravljali določene raziskave, ki so pomembne za prakso na znanstvenih osnovah. Potrebno bo izkoristiti možnost, ki se nam nudi v usmerjenem izobraževanju.

ORGANIZIRANOST ČEBELARJEV

Organiziranost čebelarjev v čebelarski organizaciji še ni zadovoljiva. Razen v SR Sloveniji, kjer je včlanjena večina čebelarjev, v ostalih republikah čebelarji še ne čutijo dovolj pomembno potrebo po združevanju. Za reševanje nekaterih skupnih problemov pa je dobra organiziranost bistveno pomembna.

Amatersko delo je in bo ostalo gonilo pri izvajanju nalog, ki so bistvene pomena za naše čebelarstvo in še posebej tistih nalog, ki jih bo članom IO ZČDS dal zaključni dokument IX. kongresa. Predvsem je važno, da so aktivni vsi izvoljeni člani, predvsem izvršni odbori na vseh stopnjah in da se ne vedejo kot gosti.

SPOJ je v svojih pravilnikih in statutih upošteval tudi pobudo predsednika Tita o kolektivnem vodenju in odgovornosti. Tudi to bomo v prihod-

nje morali upoštevati in izvajati pri našem delu.

Čeprav še nismo dovolj dobro organizirani, smo že sposobni, da uspešno organiziramo tudi manifestacije mednarodnega pomena, kot je bil III. mednarodni simpozij v Portorožu jeseni 1978. Prav tako pa tudi ta IX. kongres čebelarjev Jugoslavije. Razveseljivo je, da na tem kongresu ne sodeluje samo toliko čebelarjev — delegatov, ampak tudi veliko družbenopolitičnih, znanstvenih in prosvetnih delavcev. Prosim delegate in goste, da aktivno sodelujejo v delu komisij kongresa, da bi lahko na podlagi referatov in dogovorov našli pravilne rešitve na vsa vprašanja, ki so pomembna za nadaljnji razvoj čebelarstva.

Kongres je nato končal plenarno sejo. Popoldne so si udeleženci kongresa ogledali stojišče nakladnih panjev enega od največjih čebelarjev v Jugoslaviji Ivica Venera, ki so jih pripeljali na pašo oljne repice. Čebelarji so si z zanimanjem ogledali njegovo tehnologijo čebelarjenja, ki je že velečebelarskega tipa. Prikazal je tudi izpihovanje čebel iz medišč s posebnim izpihovalnikom. Panje ima prilagojene industrijskemu načinu čebelarjenja in jih je razstavil tudi na razstavi v Osijeku. Na žalost pa je bilo zelo mrzlo in tudi oljna repica je komaj pričela cveteti, tako da čebel nismo mogli opazovati pri delu.

V petek, 20. aprila je kongres nadaljeval delo v sekcijah. Te sekcije so bile:

Organiziranost čebelarstva,

Medovito rastlinstvo in opravljanje,

Patologija čebel,

Biologija čebel,

Tehnologija čebelarjenja in standardi v čebelarstvu,

Čebelji proizvodi in njihova uporaba.

Delegati so si ogledali tudi sto-
jišče nakladnih
panjev čebelarja
Ivice Venerja, ki
jim je prikazal
izpihovanje čebel
iz medišč

Skupno je bilo prebranih okoli 72 referatov, na podlagi katerih so posamezne komisije pripravile zaključke in upoštevale tudi predloge delegatov v komisijah. Delegati so z zanimanjem sledili referatom in dali v razgovorih veliko koristnih predlogov, nekatere so upoštevali tudi pri sestavi končnih zaključkov. Nekoliko je delegate motilo, da so sekcije delale istočasno samo v petek, zaradi tega niso mogli delegati prisostvovati delu več sekcij.

Nekatere uvodne referate komisij bomo tudi objavili.

Organizatorji kongresa so pripravili tudi več kulturnih prireditev in srečanj med kongresom, tako da je bilo za delegate vsestransko poskrbljeno. Obiskali so nekatera podjetja — Saponijo, Kmetijski kombinat Belje pri Osijeku, ogledali so si dramsko predstavo in folklorni nastop. Prav tako pa so prikazali tudi več čebelarskih in turističnih filmov. V soboto je kon-

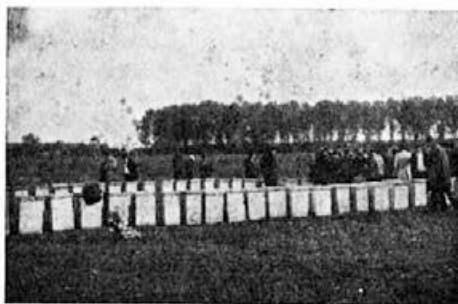
Velečebelar
Ivica Vener je
prikazal tudi dvi-
galo na električni
pogon za nakla-
danje LR panjev

gres zaključil delo na plenarni seji. Sekcije so podale zaključke, ki jih je kongres v celoti sprejel. Ti zaključki bodo osnovne smernice za razvoj jugoslovanskega čebelarstva.

Po zaključni seji so se delegati fotografirali pred domom JLA in si zaželeli, da bi bil naslednji kongres v Vrnjački Banji tudi tako uspešen.

V naslednji številki bomo objavili podrobnosti o razstavi »Čebelarstvo Jugoslavije 79« in povzetke uvodnih referatov v sekcijah, kakor tudi zaključke IX. kongresa čebelarjev Jugoslavije.

Urednik

Panji na paši oljne repice

UDK 638.124.2

ČEBELARJEVA OPRAVILA V JUNIJU

LOJZE KASTELIC

Kmalu za tem, ko se je pri nas uveljavil panj s premičnim satjem, se je med vodilnimi čebelarji (Žnidaršič, Martelanc...) razvnela polemika o času narejanja rojev, oz. času rojenja sploh. Eni so se držali starih pravil in so zagovarjali čas pred nastopom glavne pomladne paše, drugi pa so bili mnenja, da je bolje rojenje odriniti na čas po paši in če le mogoče pašo izkoristiti s celovitimi družinami.

Ta izbira vlada med slovenskimi čebelarji deloma še sedaj, vendar se jih večina nagiba k drugi možnosti, tj. za čas po glavni pomladni paši.

Tako sem tudi jaz v navodilih za maj namenoma obšel opravila okoli rojenja in narejanja rojev ter dal podarek opraviлом, s katerimi preprečujemo oziroma odpravimo rojenje. Z drugim besedami: za narejanje umetnih rojev in prašilčkov, za vzrejo matic, kakor tudi za naravne roje priporočam čas, ko so pomladne paše v glavnem že mimo in je pred nami kostanjeva paša. To je čas, ko je sadno in gozdno drevje z robinijo vred že odcvetelo, ko so nižinske travnike

že pokosili in ko smo že napolnili prve sode z manovcem, če je prišlo listno medenje. V večini naših krajev nastopi ta čas nekako proti koncu prve polovice junija, v Primorju seveda precej prej, v gorskem svetu pa pozneje.

V tem času imamo v panjih kar precejšnje zaloge medu in cvetnega prahu, več novozgrajenih satov, zanesljivo pa bomo našli tudi nekaj družin z matičniki. To pa je poleg čebel, ki nam jih tudi ne manjka v tem času, v glavnem vse, kar potrebujemo za vzrejo matic, narejanje prašilčkov in umetnih rojev ali narejencev, skratka, za pomnožitev družin oz. razširitev čebelarstva.

Želel bi še pripomniti, da se čedalje več čebelarjev, zlasti tistih, ki še nimajo zadostnega rezervnega satovja, nagiba k pomnoževanju družin z naravnimi roji. Ta prastara pot je vsakakor najbolj naravna, hkrati pa zlasti pri manj spretnih čebelarjih tudi najbolj učinkovita. Seveda pa z rojenjem ne smemo pretiravati. Dopusčamo le prvence, družce pa na vsak

Cepljenje žerk je zahtevno opravilo

način preprečimo s tem, da izrojenec uničimo vse matičnike in jim pustimo le enega — najlepšega. Čez kak teden ali 10 dni moramo izrojenca pregledati, če se mu je in kako se mu je oprasila matica. Če je v redu, bo imela že lepo strnjeno zalogo. Kolikor je izrojenec izgubil mlado matico, ne smemo čakati, da si vzredi novo iz zasilnih matičnikov, ali celo, če teh nima, z dodajanjem odkrite zalege, pač pa mu moramo matico takoj dodati ali pa ga združiti z drugo družino.

Večini čebelarjev pa danes naravni roji več ne ustrezajo, ker preprosto nimajo možnosti, da bi jih prestrezali oz. ogrebali. Zato danes pomnožujemo družine največkrat z narejenci. To delamo na več načinov, ki pa so že vsi temeljito obdelani v čebelarski literaturi. Tu naj jih le nekaj naštejemo.

1. Narejenec iz prašilčka: prašilček z oplojeno matico prestavimo v normalen panj in ga pojačamo z nekaj sati pokrite zalege iz drugih panjev.

2. Narejenec iz ene družine: močno družino razdelimo na dva dela tako, da prestavimo večji del pokrite zalege s čebelami vred v prazen panj, kateremu čez nekaj ur dodamo rezervno

matico ali zrel matičnik, kolikor tega že nima na zaleženih satih, ki smo jih dodali. Lahko pa tudi pustimo, da si matico vzredi iz zasilnih matičnikov.

3. Narejenec iz več družin: iz več družin naberemo 5 ali 6 satov pokrite zalege in jo s čebelami vred preneseemo v prazen panj. Z matico ga oskrbimo kot pod 2.

Na podoben način si napravimo lahko tudi rezervne družinice ali prašilčke, s tem da za prašilček zadostujeta le 2 ali kvečjemu 3 sati pokrite zalege.

Ker bodo iz narejencev oz. prašilčkov zletele vse stare čebele v prejšnji dom, priporočamo, da poleg čebel, ki jih prenesemo na satih z zalego, dosujemo še nekaj čebel iz satov, ki bodo ostali v starem domu. Sicer se lahko zgodi, da bo imel narejenec premalo čebel celo za najnujnejša opravila v novem domu. Na vsak način pa moramo vsakemu narejencu nekaj dni dodajati vodo, kajti mlade čebele še ne morejo po njo iz panja. Tako narejencem, kakor tudi ostalim družinam, moramo zagotoviti primerno zalogo hrane. To velja zlasti za narejence, ki nekaj časa ne bodo imeli pašnih čebel — dodajmo jim kak medno-obnožinski sat več kot pa premalo.

Da bomo imeli za narejanje rojev dovolj medno-obnožinskih satov, ne smemo ves med po pomladni paši iztočiti. V tem mesecu po navadi namreč tudi točimo, kar je seveda najlepše čebelarstvo opravilo. Tudi o točenju je bilo že veliko napisanega, zato naj bo na tem mestu dovolj, če opozorim na to, da moramo točiti le zrel med, ko je vsaj pol sata že pokritega. To velja predvsem za redkejša medove kot je akacijev in še nekateri drugi pomladni med. Ne velja pa za listni med (manovec), katerega lahko točimo sproti, nekatere vrste pa celo moramo sproti, ker bi nam sicer začel že v satih kristalizirati.

Gozdno medenje začne najprej v nižinah in se pomika proti višjim legam. Nekakšna izjema je jelka (hoja), ki se po navadi ne drži nikakršnih pravil, niti časovnih niti krajevnih. In ker je gozdno medenje pri nas v glavnem tisto medenje, ki nam lahko napolni medišča tudi po večkrat, moramo biti vedno pripravljeni nanj, pa čeprav nas mnogokrat razočara. Pripravljene moramo imeti družine, imeti moramo pa tudi nos, da bomo pravočasno in na pravem mestu izvohali medenje. Pri tem nam je lahko v veliko pomoč obveščevalna oz. prognostična služba, ki se v zadnjem času vse bolj uveljavlja in razveseljivo napreduje.

Žal je pri nas malo čebelnjakov, ki bi stali v bližini kolikor toliko zanesljivega gozdnega medenja. Večina čebelarjev je zato prisiljena prevažati, kar postaja v zadnjem času vse bolj naporno in drago opravilo. Vendar brez njega najbrž ne bo šlo, vsaj ne tistim čebelarjem, ki čebelarijo le za med. Morda je rešitev v skupnih, tj. organiziranih prevozihi.

Proti koncu meseca začne tudi kostanjeva paša. Pri nas skoro ni kraja, kjer ne bi bilo vsaj nekaj kostanjevih dreves, razen morda dela Kočevskega in Pomurja. Potem ko nas je izneverila ajda, postaja kostanjeva paša pri nas tista paša, na katero čebelarji najbolj računamo. Ne morda toliko zaradi pridelka medu, ki pa je zadnje čase tudi vedno bolj cenjen, pač pa bolj zaradi razvoja družin in pridelovanja posebnih čebeljih pridelkov. Med kostanjevo pašo se nam družine neverjetno okrepe, kar je nadvse pomembno za roje, izrojence, narejence, pa tudi za ostale izčrpane družine. Poleg tega med njo najbolj uspešno pridelamo cvetni prah, ki ima — mimogrede povedano — zaradi izredne kakovosti tudi precej višjo ceno, matičnega mlečka, zadelavine in strupa.

Pred zlahtnim kostanjem torej klo-buk dol!

ČEBELARJI, POZORI!

Vsako količino voščin in v vsakem letnem času vam prekuham v vosek. Imam nove naprave, novo tehnologijo in 40-letne izkušnje. Specializirana kuha voščin — Ivan Rupnik, Vojskarska 25, 65280 Idrija.

PELODONOSNE DREVESNE VRSTE NAŠIH GOZDOV

Od vseh rastlinskih združb, ki jih imamo v Sloveniji, je gozd najbogatejši vir cvetnega prahu za naše čebele. Eno samo drevo jelše daje v času svojega cvetenja toliko prahu kakor več arov velik cvetoč travnik. Prvi pelod dobijo čebele spomladi na drevju, ki sestavlja nižinske gozdove ob rekah in na poplavnih območjih, ki jih imenujemo loge. Sem spadajo naslednje drevesne vrste:

črna jelša, ki cvete še pred olistanjem februarja in marca in daje velike količine cvetnega prahu;

siva jelša cvete istočasno, pojavlja pa se v višjih nadmorskih višinah, običajno v zgornjih tokovih rek in potokov;

topoli cveto marca in aprila in vsi proizvajajo večje količine cvetnega prahu.

Sem spadajo tudi razne vrste **vrba**, ki jih najdemo od nižin pa skoraj do zgornje drevesne meje v gorskem svetu. Cvetejo marca in aprila.

Aprila cvetejo še **oreh**, **beli gaber** in **gorski brest**, ki jih čebele radi obiskujejo zaradi obilice cvetnega prahu. Med njimi ima oreh največ peloda.

Omenjenim trem drevesnim vrstam sledi cvetenje **breze**, **bukve**, **hrasta**, **javorjev** in **jesena**. V nižinah cveto že aprila, v višjih legah pa se cvetenje zavleče do konca maja. V tej skupini sta po količini cvetnega prahu na prvem mestu veliki in mali jesen, sledi pa jima bukev.

Maja cveto iglavci: **jelka**, **smreka** in **bor**. Vse tri drevesne vrste, posebno še rdeči bor, proizvajajo velike količine cvetnega prahu. Posamezna pelodna zrnca iglavcev imajo ob strani dva zračna mehurčka, zato so lahka in veter jih nosi na velike daljave. Verjetno je zaradi omenjenih mehurčkov pelod iglavcev težje prebavljiv. Pri ana-

lizi gozdnih medov ga redno najdemo pod mikroskopom. Razni avtorji poročajo, da ga čebele na jelki in smreki radi nabirajo.

V drugi polovici junija in prvi polovici julija cveteta **pravi kostanj** in **lipa**. Pravi kostanj zelo bogato proizvaja cvetni prah v času, ko so ostale gozdne drevesne vrste že odcvetele in ko se začenja brezpašna doba. Sedaj imajo čebele zadnjo veliko priložnost, da se založijo s kvalitetno beljakovinsko hrano, ki bo osnova za razvoj v naslednjih dveh mesecih. Če bodo imele čebele družine v avgustu dovolj zalege, bodo šle v zimo z mladimi močmi in ob ustrezni medeni zalogi prebrodile vse zimske težave. Pravi kostanj je torej za naše čebelarstvo zelo pomemben in prav je, da mu posvetimo nekoliko več besed.

Ena četrтина vseh slovenskih gozdov je areal konstanja, kar pomeni, da je v Sloveniji 200.000 ha gozdov, v katerih prevladuje pravi kostanj. Med dvajsetimi gozdnimi drevesnimi vrstami je po številčnosti kostanj na sedmem mestu. Pred njim so: bukev, graden, dob, puhavec, beli gaber in smreka. Jelka je na osmem mestu po številčnosti, torej za konstanjem.

Kostanj je razširjen na Goriškem, dalje v Polhograjskih Dolomitih, od koder se razteza skoraj do Bleda. Od Ljubljane se širi v širokem pasu ob Savi do Krškega. Na Štajerskem ga najdemo na Pohorju, na Kobanskem, v Slovenskih goricah in Halozah ter na Kozjanskem. Veliko ga je tudi v Beli krajini. Najhujša kostanjeva bolezen — kostanjev rak, ki so jo 1950. leta odkrili v Panovcu pri Novi Gorici, je danes razširjena po vsej Sloveniji. V začetku je zgedalo, da bo ta bolezen v kratkem uničila vsa kostanjeva drevesa, ki so jih zato v prvih letih okužb na Goriškem na veliko sekali. Poskušali so ga nadomestiti z odpornejšim

kitajskim kostanjem, kar se pa ni obneslo. Danes po 27 letih ko so bolezen odkrili, se kostanj na Goriškem zadovoljivo regenerira in upati je, da bo v prihodnjih desetletjih prebolel to bolezen.

To so najvažnejše domače pelodonošne gozdne drevesne vrste. Žal med njimi ni nobene, ki bi cvetela avgusta ali celo septembra, ko si čebele nabirajo zimsko zalogo. Prevaževalci odpeljejo tedaj svoje družine na žepik ali jesensko reso. Kdor pa stalno čebelari na gozdnih območjih, mora v drugi polovici poletja čebelam pokladati pelodne nadomestke ali pa jim vračati del cvetnega prahu, ki jim ga je odvzel v času spomladanske obilice.

Franc Šivic, dipl. ing.

UDK 638.141.10

PREVAŽANJE ČEBEL V PAŠO

FRANCE GUNA

Kraja, kjer bi imele čebele skozi vse leto izdatno ali pa vsaj zadovoljivo pašo, skoro ni. V tem pogledu je še najugodnejša doba od začetka aprila do konca junija; to je čas tako imenovane glavne paše. Takrat je skoro po vsej Sloveniji dovolj cvetja, ne le za razvoj čebeljih družin, temveč tudi za donos medečine v panjska medišča. Pogoj je seveda lepo vreme z milim, toplim in nekoliko vlažnim ozračjem, ob katerem se tvori nektar v cvetnih čašah.

Temu nasproti pa so nekateri meseci za čebele zelo kritični. To je tako imenovana brezpašna doba, ko čebele včasih kljub lepšemu sončnemu vremenu ne dobijo v naravi niti za sproti. Ta doba se pri nas začneja sredi

julija in traja do srede avgusta. Kjer ni ajde ali kake druge pozne paše, pa se zavleče prav do zime.

Zato si marsikateri čebelar skuša pomagati s tem, da za svoje čebele poišče začasno, a donosno pasišče, kamor jih potem na ta ali drugačen način prestavi. To je nekaj podobnega kot pri nomadih, ki se s svojimi čredami pomikajo za pašo. Prevažanje čebel je priporočal že Janša. Ko je kot čebelarski učitelj na Dunaju čebelaril z več sto kranjiči, je s prevažanjem dosegal take donose, da so takratni strokovnjaki strmeli.

S prevažanjem v pašo se ukvarjajo zlasti veliki čebelarji in poklicni čebelarji. Ti so k temu naravnost primorani, saj bi sicer morali čebele opu-

Ob večjih rekah, predvsem ob Savi, se je v zadnjih letih močno razmnožila amorfa, ki je za čebelarje postala zanimiva paša

stiti. Kapaciteta pasišč je pač omejena: tam, kjer deset panjev uspeva morda odlično, bi trideset panjev le životarilo; če pa bi jih bilo sto, bi pomrle od lakote. Ves morebitni donos bi nujno porabile zase, za čebelarja ne bi ostalo nič. Zato včasih čebelar z deset panji pridela več kot tisti, ki jih ima trideset.

S prevozom v pašo hoče čebelar predvsem doseči čim večji pridelek medu; to bi bil primarni nagib. So pa lahko tudi drugi razlogi. Odkar slovi zdravilna in prehrabena vrednost cvetnega prahu ali peloda, vozimo v kostanjevo pašo tudi zaradi peloda, čeprav donos medu zaradi morebitnih nalivov kako leto tudi izostane. Toliko peloda kot pravi kostanj namreč ne da nobena druga rastlina, saj je z njim satje često tako prenatrpano, da matici primanjkuje celic za zalaganje.

Včasih peljemo v pašo z namenom, da se nam čebelje družine okrepijo. V ta namen je bilo že od nekdaj na dobrem glasu spomladansko resje, ki zelo pospeši hiter razvoj. Ta paša je našim prednikom učinkovito pripomogla do zgodnjih in močnih rojev.

Pred jesenjo peljemo v pašo, da si čebele lahko naberejo zadostno zimsko zalogo. S tem je izpolnjen eden glavnih pogojev dobrega prezimova-

nja, čebelar pa se reši dela in denarnih izdatkov, združenih z jesenskim krmljenjem. Zato so Slovenci že od nekdaj vozili čebele na ajdove poljane: iz gorenjskega kota na Sorško in Mengeško polje, s Kočevskega na trebanjsko področje i. p. Zadnja leta pred drugo svetovno vojno je vozil celo poseben čebelarški vlak od Ljubljane v Pomurje.

Izkušnje so potrdile, da se taka prevažanja izplačajo, zato jih vedno bolj priporočamo. Tu pa ne gre le za korist posameznega čebelarja, temveč tudi za naš celotni narodni dohodek, saj nam kljub vsem prizadevanjem naših čebelarjev še vedno usihajo neizkoriščeni v naravi premnogi viri medicinine.

Res pa je tudi, da je ta vrsta čebelarske dejavnosti precej zahtevna, ker ni le združena z naporom in znatnimi denarnimi stroški, temveč tudi s tveganji in rizikom. Lahko se zgodi, da ponagaja vreme ravno za odločilne dni in pričakovani pridelek splava po vodi. Če čebelar pred prevozom v pašo ni oskrbel čebeljih družin z zadostno rezervo živeža, lahko ob takem stanju nastopi v panjih tudi lakota.

Nezgode med prevozom so sicer redke, niso pa izključene. Pri prevozih s konjsko vrego je bila neizogib-

na huda nesreča, če se je kak panj med vožnjo odprl in so čebele napadle konja. Na hribovskih kolovozih se je kaj lahko prevrnil voz in vsa skladanica panjev se je sesula na človeka. V poletni vročini se je že marsikak panj zadušil, kar se primeri zlasti kaki odlični, izredno močni čebelji družini. Na pasiških samih so panji lahko plen tatov ali pa tudi žrtev škodoželjnih zlobnežev. V juniju in juliju gre tudi marsikak dragocen roj v izgubo, če ni na mestu čebelar, da bi ga pravočasno ogrebel in vsadil.

Takih in podobnih nevšečnosti bi lahko našteali še več. Nikakor pa jih ne navajamo, da bi koga oplašili ali celo odvrnili od prevažanja. Nasprotno! Ob našem spodbujanju hočemo le poudariti, da se je tega koristnega čebelarskega opravila treba lotiti zelo resno, skrbno in preudarno. Tudi vztrajnost je potrebna, da ob morebitnem prvem neuspehu ne klonemo, temveč poskusimo znova. Kdor se je odločil za prevažanje, naj bi vozil pač dosledno vsako leto, ker se mu sicer lahko primeri, da bo pobiral ravno najslabše letine.

Veliko je vredno, če ima čebelar za to potrebne telesne in duševne sposobnosti. Biti mora telesno dovolj močan, saj je treba pri nakladanju in razkladanju pošteno poprijeti. Hitro, brez ropota in premetavanja je treba natovoriti petdeset do osemdeset panjev, ki tehtajo poprečno po 50 kg. Razume se, da pri tem potrebuje prav tako čvrstega in spretnega pomočnika. Tega si mora dobiti takoj ob prvem nakladanju, včasih pa si mora morda poiskati še več nosačev na kraju, kjer bo nastanil čebele.

Še važnejše so psihične sposobnosti: podjetnost, iznajdljivost, razsodnost, hladnokrvnost, odločnost, pogum, spretnost, sproščen nastop itd. Kaj rado namreč pride na potovanju do zapletenih okoliščin, ko je treba ne le pravilno, ampak tudi zelo na hitro ukrepati. A če se kljub vsem navede-

nim vrlinam še vseeno zatakne, nam pride posebno prav zadnja, sicer manj imenitna, a nadvse blagodejna krepost, tj. potrpežljivost. Starejši čebelarji prevaževalci bi vedeli v tem pogledu povedati mnogo zanimivega in poučnega iz svojih mnogoletnih izkušenj.

Prva skrb prevaževalca je, da poišče svojim čebelam čim bogatejše pasišče, ki pa naj bi bilo tudi sicer ugodno in primerno. Nikakor ne sme biti s čebelami že prenaseljeno, ne od drugih prevaževalcev, zlasti pa tudi ne od domačih čebelarjev, kar često vodi v nevoljo ali celo v medsebojna trenja. Stojišče provizoričnega uljnjaka naj bo dostopno motornemu vozilu, da ni treba ob razkladanju panje dalje prenašati ročno ali z nosilnico. Vendar pa mora biti od cestnega prometa toliko umaknjeno, da imajo čebele mir pred ropotom in pred nepoklicanimi gosti. Obenem pa gre pri tem tudi za to, da čebele ne bi motile ali celo napadale mimoidočih. Približno isto velja o stojiščih v bližini železniških postaj, kjer so bile razmeščene v dobi med obema vojnama, v časih železniških prevozov, često dolge skladnice naših žnideršičev.

Da mora imeti vsaka skladovnica dobro streho, je samo po sebi umevno. V pokrajinah, kjer razsaja burja, tj. na Krasu in ob severnem Jadranu, poiščemo kolikor mogoče zavetno lego, a skladnice še vseeno zelo skrbno varujemo. Medtem ko imamo v domačih stalnih uljnjakih žnideršiče zložene v tri nadstropja, jih na takih pasiških zlagamo le v dve nadstropji, a na zelo trdno podložene podstavke. Da so med sabo povezani v kompaktno celoto, jih obijemo s podolžnimi latami, ob katere zastavimo končno še poševne opornike.

Če so čebele nameščene v bližini kake vasi, naprosimo primerne človeka, da nanje nekoliko popazi in da po potrebi ogrebe tudi kak morebitni

roj. Če so na popolni samoti, je treba poskrbeti za stalnega čuvaja. V ta namen se navadno poveže za prevoz več čebelarjev, ki potem skupno rešujejo vse take in podobne skrbi.

Na gozdnih pasiščih od časa do časa še vedno postraši kak medved. V zadnjih letih je tudi res povzročil neverjetno razdejanje in občutno škodo. Na takih mestih moramo panje še posebno skrbno zaščititi, kar pa je odvisno pač od iznajdljivosti posameznega čebelarja.

V normalnih razmerah prevažamo čebele le ponoči. To velja zlasti za poletne mesece, ko obstaja nevarnost, da se nam čebele ob prehodu dnevni vročini zaduše. Ugodno je torej, če pasišče ni preveč oddaljeno in ga je torej mogoče doseči v eni noči. V starih časih je bilo to težje, ker so tvorili čebele s konji ali celo z volički; prav ti so vlekli sicer zelo lepo in enakomerno, a žal po polževo. Danes gre to neprimerno hitreje, ker vozimo z avtomobili: s tovornjaki, s prikolicami ob osebnih avtomobilih, najnaprednejši čebelarji pa imajo celo že motorizirane uljnake na kolesih.

Kljub vsem tem sodobnim izboljšavam pa nam je poletna noč večkrat prekratka. Panjskih žrel namreč zvečer ne smemo zapreti prezgodaj; počakati moramo, da je vsa žival doma. A to ne gre tako hitro. Iz lipovega cvetja, to je o kresu, se npr. vračajo delavke šele v poznem mraku ali celo v temi. Zjutraj pa sonce tudi zgodaj posije in v panjih se začne hru-

menje, ki se nevarno stopnjuje, če še nismo na cilju, da bi lahko odprli žrela.

Da gre vse gladko, mora biti čebelar pred prevozom popolnoma pripravljen. To velja seveda posebno za njegove čebelje družine, ki morajo biti na zadovoljivi višini. Brezmatične družine, slabiči ali celo trotovci niso za v pašo; zanje je škoda potnih stroškov. Satje mora biti tako, da zdrži tudi kake morebitne močnejše sunke ali tresljaje. Zato mora biti dovolj na gosto poživčano, dograjeno in raje prestaro kot premlado, da se ne posede ali celo potrga, četudi ga čebele zalijejo z medom od vrha do tal. Sate v mediščih AŽ panjev obrnemo tako, da pride zgornja latica satnika spodaj; s tem namreč prevzame nase glavno težo.

Zapahi pri žrelih morajo biti zanesljivi. Zaradi gladkega in hitrega zapiranja oziroma odpiranja priporočamo dvokrilne pločevinaste zapahe. Okenca žnideršičev naj bodo zastavljena s prečnimi lesenimi zaporami, ki segajo od stene do stene. Posebno svarimo pred dotrajanimi ali celo trhlimi panji. Dokler so v stalnem uljnaku in so zapaženi tako rekoč z vseh strani, še kar gre. Ko pa tak panj potegneš ven, ti privro razjarjene čebele iz neštetihih razpok.

Ker ne veš, kaj te na poti čaka, si pripravi v potovalko nekaj nujnega pribora: žepno svetilko, vžigalice, gobo ali kako drugo kadilo, vodno razpršilo, kladivo, klešče, nekaj žebeljev, kit, lepilni trak ipd.

PRODAM

Prodam 60 živalnih družin z mladimi maticami in panji. Čebele so v LR panjih in se dajo satniki prestaviti v AŽ panje. Cena za panj je 1000.— din ali po dogovoru. Tomo Vrbanus, naselje VILA, 54400 DJAKOVO.

DODAJANJE DRAGOCENIH MATIC

DR. JOŽE RIHAR

Izmenjava matic spada med važnejša opravila v čebelarstvu. Določeno število matic obnavljamo po pravilu vsako leto. S tem v znatni meri vplivamo na uspeh čebelarjenja.

Matice obilno zalegajo le prvo in drugo leto, tretje leto pa je njihova rodovitnost običajno že manjša. Stare matice ne morejo razviti živahnih družin, nasprotno so pa družine z mladimi maticami po navadi močne in sposobne, poleg tega pa tudi uspešneje prebijejo zimo.

Mnogi čebelarji zamenjajo vsako leto polovico matic, obdržijo jih le v najboljših plemenjkih. Če hočemo vedeti za starost matic, jih moramo označevati, npr. obarvati ali jim striči krila. Izločamo pa tudi mlajše npr. enoletne matice, če vidimo, da zalegajo raztreseno ali pa na premajhnih površinah.

Za obnovo nam služijo tudi zreli matičniki. Tako obnavljamo matice zlasti ped začetkom izdatnejšega medenja. V tem primeru neustrezno matico odstranimo, po nekaj urah pa vcepimo matičnik.

Dodajanje matic je zahtevno opravilo, ki zahteva posebno znanje. Zlasti kadar gre za dragocene matice, velja upoštevati nekatera pravila. Pri tem imamo v mislih zlasti matice, ki smo jih prejeli po pošti, tj. matice, ki nekaj časa niso zalegale. Na uspeh pri dodajanju vpliva več dejavnikov, kot so npr. vremenske in pašne razmere, stanje čebelje družine, stanje matice, kakor tudi postopek, ki ga bomo uporabili pri dodajanju.

Katera znanja o čebelji družini so nam v pomoč pri dodajanju matic?

Dokler je v čebelji družini matica, se tega čebele polno zavedajo. Iz matičnega telesa se namreč izločajo posebne snovi, feromoni, ki jih čebele nepretrgoma raznašajo med ostale prebivalke panja. Ta matična snov pa je tista, ki preprečuje nastanek matičnikov in razvoj jajčec v jajčnikih čebel. Dokler kroži v čebelji družini dovolj teh snovi, se ne pojavijo rojilni ali prelegalni matičniki. Podobno kot feromoni, tj. matična snov, zavira pri čebelah razvoj jajčec tudi odprta zalega v gnezdu. Če matico odstranimo, se zavedo tega čebele že po 15 do 30 minutah. Po nekaj urah jih opazimo, da pahljajo z dvignjenimi zadki in pri tem izločajo iz nasanove žleze vonjave, da bi privabile matico. Če ostanejo še naprej osirotele, zgradijo po 3 dneh t. i. zasilne matičnike. V ta namen povečajo in na podoben način preoblikujejo nekaj čebeljih celic, v katerih so jajčeca, eno ali dvodnevne žerke. Ko na satju ni več odkrite zalege, se začno v čebeljih telesih razvijati v jajčnikih jajčeca. Po daljši osirotelosti čebelje družine začno odlagai v celice jajčeca čebele, ki jih imenujemo trotočke. Iz grbaste zalege, ki se nato pojavi, se razvijejo le troti. Katera pravila moramo tedaj upoštevati pri dodajanju matice?

Predvsem mora biti družina v resnici brez matice. Morebitne matičnike moramo potrgati. Čebele ne bodo sprejele matice, če je v gnezdu zaležen matičnik ali če je že dalj časa osirotela in so že začele zalegati čebele trotočke oz. je na satju že grbasta zalega. Nasploh je uspeh pri dodajanju boljši, če vstavimo matice v panj brez zalege ali z le pokrito zalego. V času priprav družine na rojenje je uspeh dodajanja matice tvegan, spomladi pa čebele rade sprejmejo ma-

tice. Najbolj zanesljivo sprejme matico družina, ki jo sestavljajo samo mladice. Zato dodajamo dragocene matice narejencem, v katerih so panjske čebele, ki še niso izletavale.

Drugo pravilo pravi, da družine pred dodajanje matice in po njem ne smemo razburjati. Razburjena je npr. družina, ki je že dlje brez matice in nima matičnikov. Čebele so razdražljive ob hladnem, vetrovnem ali deževnem vremenu. Podobno so tudi v brezpašni dobi bolj napadalne in nagnjene k ropanju. V tem primeru družine, katerim bomo dodajali matice, nekaj dni prej ali vsaj zvečer pred dodajanjem krmimo s sladkorno raztopino. Ob dodajanju ne pregledujemo in ne dimimo čebel. Tudi potem, ko vstavimo matico, družin ne pregledujemo, ker bi jih s tem razburjali. Pravilno je, da družino pustimo na miru ves čas, dokler dodana matica nima že pokrite svoje zalege. Če je dodana matica začela zalegati že prvi dan, bo imela vse stadije svoje zalege šele po osmih dneh.

Paziti moramo dalje na svojski vonj panja. Pri dodajanju moramo matici dati dovolj časa, da se navzame panjevega vonja in da se čebele navadijo na njenega. Dodajamo jo zato v matičnici ali pod mrežo. Uspešno je dodajanje ob izdatnem medenju, ko so stare čebele zaposlene, v panjih pa prevladuje ena vrsta vonja.

Od Janše dalje velja priporočilo, da dodamo matico 2 do 3 ure po odvzemu stare, da se v tem času čebele dobro zavedo osirotelosti in še preden bi utegnile napihnuti matičnike. Bolj praktično, a obenem uspešno je, če obe opravili združimo. Panj odpiramo le enkrat in neposredno po odvzemu stare matice vstavimo v matičnici ali pod mrežo novo.

Pri dodajanju sta možna dva postopka: neposredno brez matičnice ter dodajanje s pomočjo matičnice ali posebne mreže.

Bolj pazljivi moramo biti pri maticah, ki nekaj časa niso zalegale, ki smo jih npr. prejeli po pošti v razpošiljalni matičnici. V tem primeru nam služi prejeta razpošiljalna matičnica tudi za dodajanje. V njej so trije oddelki. Poleg matice je še 6 do 10 čebel spremljevalk, v enem oddelku pa je sladkorno testo. Po pravilu dodajamo matico samo, brez čebel. Ko spuščamo iz kletke čebele, moramo paziti, da z njimi vred ne odleti tudi matica. Zato jih izpuščamo v zaprtem prostoru. Nato privzdignemo mrežico in odstranimo vošeni papir nad vdolbino s testom. Matičnico potem položimo zgoraj med dva zaležena sata ali kako drugače, da bodo imele čebele dostop do mrežice in testa. Čebele skozi mrežico hranijo matico, ko pa pojedjo sladkorno testo, matica lahko zapusti kletko.

Pri nas je razširjenih mnogo vrst dodajalnih matičnic. Tako kot prve matičnice, ki jih je izumil Anton Janša, so tudi dandanes matičnice iz mreže. Med njimi so najboljše podolgovate, ki imajo na vsakem kraju po en rov, enega daljšega in širšega, drugega krajšega, ki ima na vrhu odprtino, zagrajeno z deličem matične rešetke. Skozi njo lahko pride v kletko po ena čebela. Ko je pa pojedeno testo v širšem kanalu, zleze skozenj v panj tudi matica.

Preprosto in zanesljivo dodajamo matice s pomočjo posebne mreže. Mesto za zamreženi okvirček izberemo na delu sata, kjer je pokrita polegajoča se zalega in nekaj celic z medom. Na tako mesto spustimo dragoceno matico, prek nje pa pritrdimo zamreženi okvirček. Čebele pitajo matico skozi mežo, pod njo se polegajo mladice, matica pa odlaga jajčeca v izpraznjene celice. Ponavadi napravijo čebele pod mrežo prehode, da osvoobodijo matico.

Matice, ki niso prenehale zalegati, čebele novega panja rajši sprejmejo. Načinov je več. Dodajamo jih narav-

Čebelarji-delavci na domu in kooperanti DO Medex udeleženci IX. kongresa
čebelarjev Jugoslavije

9. KONGRES ČEBELARJEV JUGOSLAVIJE

9. kongres čebelarjev Jugoslavije je zboroval v dneh od 19. do 21. aprila 1979 v Osijeku, ki v letošnjem letu praznuje 100-letnico delovanja prvega čebelarskega društva v Jugoslaviji. Namen kongresa je bil oceniti dosežki razvoja čebelarstva in možnosti nadaljnega razvoja čebelarstva, ki ga nudi ustava in zakon o združenem delu, kot dela novih družbenoekonomskih odnosov, upoštevajoč tudi rezultate znanstveno-raziskovalnega dela in njihovo uporabo na vseh področjih čebelarskega gospodarstva, proizvodnje hrane in apiterapije.

V okviru kongresa so organizirali posebno razstavo »Čebelarstvo Jugo-

slavije 79«, kjer so posamezni čebelarji in čebelarske organizacije združenega dela razstavljali in prikazovali svoje dosežke. Trdimo lahko, da je največ pozornosti obiskovalcev pritegnil razstavni paviljon Medexa, skupaj z razstavo panjskih končnic Čebelarskega muzeja iz Radovljice. Medex je prejel za najboljšo razstavo zlato medaljo, za električno točilo pa srebrno medaljo. Komercialist Medexa Jaka Jurček je imel na razstavi mnogo dela, ko je pojasnjeval uporabnost posameznih čebelarskih orodij, z mnogimi predstavniki čebelarskih zadrug in društev pa sklepal tudi konkretne zaključnice o prodaji čebelarskega reprodukcijskega materiala.

Poleg plenarnih zasedanj z uvodnimi in zaključnimi referati je kongres delal po sekcijah:

- organiziranost čebelarstva,
- medonosne rastline in oprave nje poljedelskih kultur,
- tehnologija čebelarjenja in standardi čebelarske opreme,
- biologija in patologija čebel,
- čebelji proizvodi in njihova uporaba.

Približno 500 delegatov čebelarskih društev s področja cele Jugoslavije je na kongresu pokazalo izredno veliko zanimanje za razvoj čebelarskega gospodarstva. To zanimanje se je izražalo skozi mnogoštevilne razprave delegatov, ki so sledile referentom po sekcijah. Število referatov je bilo veliko po vseh sekcijah, in tako so referati in razprave lahko bogata osnova za oblikovanje nadaljnje politike razvoja čebelarskega gospodarstva.

Medex je na kongresu sodeloval s štirimi referati:

- Aleš Mižigoj: Vključevanje čebelarjev v organizirano proizvodnjo na osnovi združevanja dela in sredstev,
- Marija Mihelič: Način določanja sortnosti medu,
- Verena Koch: Kvaliteta in shranjevanje cvetnega prahu,
- Vera Vukmirović: Kvaliteta in shranjevanje matičnega mlečka.

Referat tovarišice Miheličeve smo objavili v majski številki Biltena, ostale referate pa bomo objavili v poznejših številkah.

In kako smo bili na kongresu zadovoljni Medexovi udeleženci? Prepričan sem, da udeleženci izražajo le pohvalo. 50 udeležencev Medexa, ki so jih sestavljali čebelarji-delavci na domu, čebelarji-kooperanti in strokovni delavci, smo bili aktivni od zore do mraka. Za nas to ni bil le kongres, to je bilo tudi vsakoletno tradicionalno srečanje čebelarjev in delavcev Medexa, da se medsebojno spoznavamo, utrjujemo medsebojne vezi, ustvarjamo in utrjujemo občutek pripadnosti skupnemu kolektivu — delovni organizaciji Medex, spoznavamo potrebe in nujnost trdnega medsebojnega sodelovanja.

Na kongresu smo dali čebelarstvu Jugoslavije svoj prispevek, saj smo se na kongresu mnogo naučili. Delegati so soglasno sprejeli zaključke in sklepe ter sprejeli čebelarski kodeks. Zaključki in sklepi nas obvezujejo, saj vsi izhajajo iz iste želje do »vsestranskega napredovanja jugoslovanskega čebelarstva«, zato nam ne bo težko najti enotno pot za realizacijo skupnih ciljev.

Franc Štrumbelj

REDNI LETNI ZBOR ČEBELARJEV — DELAVCEV NA DOMU IN KOOPERANTOV MEDEXA

Kakor vsako leto so se tudi letos zbrali čebelarji — delavci na domu in kooperanti Medexa na redni letni zbor, kjer so ocenili delo in uspehe preteklega leta in smernice dela za tekoče leto. Zbor, ki se ga je udeležilo 59 delavcev na domu in kooperantov, je bil v soboto, 7. aprila 1979 v prostorih hotela Turist. Tudi letos je zboru prisostvoval po en predstavnik čebelarjev posameznih čebelarskih društev in delavci na domu.

V uvodnem delu je udeležencem zbora predavala profesorica dr. Snojeva o če-

beljih boleznih, o aktualni problematiki s tega področja, nakar je bila obširna in bogata razprava udeležencev, ki so s pomočjo tovarišice Snojeve lahko razrešili marsikakšno nejasno in nerešeno vprašanje. Sodelovanje prof. dr. Snojeve na zborih čebelarjev je postalo že tradicionalno, tovarišici profesorici smo hvaležni za njene prispevke pri reševanju problemov s področja zdravstvenega varstva čebeljih družin, pri njenem svetovalnem delu in pri opravljanju zdravstvene službe.

Vodja delovne enote Kooperacija Milena Zupančič je udeležencem zbora poročala o delu Medexa s področja razvoja čebelarstva v preteklem letu, o uspehih poslovanja in o delovnih načrtih za leto 1979. Navajamo le nekaj pomembnejših podatkov.

Delovna enota Kooperacija je lansko leto združevala 840 čebelarjev, od tega 30 delavcev na domu. Organizirani čebelarji imajo skupaj 42.000 gospodarskih panjev, od tega jih imajo delavci na domu 3.000. Lansko leto je Medex odkupil od organiziranih čebelarjev le del potrebnih količin čebeljih pridelkov, pogodbene količine niso bile uresničene zaradi slabe letine medenja in tudi iz drugih vzrokov, saj so delavci na domu v poprečju oddali Medexu 9,4 kg medu na panj, kooperanti pa le 3,2 kg na panj. To pomeni, da kooperanti niso izpolnili svojih pogodbenih obveznosti, ali zaradi slabe organizacije proizvodnje ali zato, ker so med prodajali drugam.

Kreditiranje čebelarjev dobiva vse večji pomen. V letu 1978 je bilo sklenjenih 84 dolgoročnih kreditnih pogodb v znesku 2.200.000 din in 400 kratkoročnih pogodb v znesku 3.500.000 din. Kredit smo odobraval za nakup panjev in drugega čebelarstva reprodukcijskega materiala, za gradnjo čebelnjakov, za nakup in predelavo avtomobilov za prevozne čebelnjake. Obrestna mera je znašala 4 % letno, razliko do normalnih končnih obresti za dolgoročne kredite smo obračunavali v breme celotnega dohodka Medexa. Kratkoročne kredite smo odobraval kot akontacijo na prodajo čebeljih pridelkov, za nakup sladkorja itd. Kredite smo odobraval kot premostitvene kredite, in sicer brezobrestno.

Zdravstveno varstvo čebeljih družin za združene čebelarje in kooperante opravlja Veterinarski zavod Slovenije po pogodbi o dolgoročnem poslovnem sodelovanju z Medexom.

Zdravstveno varstvo je za organizirane čebelarje brezplačno, zdravstvene storitve plačujemo Zavodu v skladu z letnimi pogodbami. Zavod je v lanskem letu v okviru pospeševalne dejavnosti opravljal laboratorijske raziskave, da je pravočasno ugotovil kronične kužne bolezni, ugotavljal zdravstveno stanje čebelje zalege, telefonično odgovarjal na

vprašanja čebelarjev, čebelarje pa obveščal o raznih drugih opravilih v zvezi z zdravstvenim varstvom. Poudariti je potrebno, da Veterinarski zavod Slovenije aktivno dela na področju zdravstvenega varstva čebeljih družin in je usposobljen rešiti marsikateri problem, pomagati čebelarjem, jim svetovati itd. Prav zaradi tega se čudimo, da čebelarji, posebno še organizirani čebelarji, ki imajo brezplačno zdravstveno varstvo, tako malo uporabljajo usluge Zavoda.

Na področju izobraževanja čebelarjev smo lani dosegli kar zadovoljive uspehe. Organizirali smo izobraževalni tečaj za začetnike in nadaljevalni tečaj. Za začetni tečaj je bilo prijavljencev premalo, izredno zanimanje pa so pokazali čebelarji za nadaljevalni tečaj, saj se je prijavilo kar 70 udeležencev. Sodelovanje čebelarjev je bilo zelo aktivno, tako da so predavatelji ocenili način seminarkega izobraževanja kot obliko, ki jo je treba še naprej razvijati in izpopolnjevati. Poleg seminarja smo lansko leto organizirali razna predavanja po čebelarskih društvih, organizirali smo strokovno ekskurzijo čebelarjev, ki so specializirani za proizvodnjo matičnega mlečka. Obiskali smo namreč italijanskega proizvajalca, čebelarja Porrinija.

Medex se udeležuje vseh pomembnejših prireditve, kjer razstavljajo čebelarsko opremo in proizvode na osnovi čebeljih pridelkov. Tako smo sodelovali na razstavi sodobne čebelarske opreme, ki jo je organizirala ZČDS konec januarja v prostorih osnovne šole Polje pri Ljubljani.

Udeležili smo se novosadskega sejma, ki je specializiran za področje kmetijske dejavnosti, lani pa je priredil tudi čebelarski dan. Na čebelarski dan je bilo tudi posvetovanje, kjer je imel tudi Aleš Mižigoj, glavni direktor Medexa, referat o »Jugoslovanskem čebelarstvu danes in jutri«.

Vsako leto sodelujemo na sejmu Alpe-Adria ter na spomladanskem in jesenskem zagrebškem velesejmu, kjer razstavljamo čebelarsko opremo.

Sodelovanje na sejmi in razstavah čebelarske opreme je pomembno, da se

znanjamo čebelarje z novostmi v čebelarstvu proizvodnji in da se medsebojno pogovorimo o proizvodnem sodelovanju.

Poleg razstav s čebelarstvom reprodukcijam materialom sodeluje Medex pri vseh pomembnejših sejnih in razstavah doma in v tujini s področja prehrane industrije, kjer razstavlja proizvode na osnovi čebeljih pridelkov in kjer prireja degustacijo posameznih proizvodov.

V skladu z dogovorom na zboru kooperantov preteklega leta smo se z zavarovalno skupnostjo Triglav sporazumeli, da delavci na domu in kooperanti Medexa lahko kolektivno zavarujejo čebele po pogojih, ki veljajo za družbeni sektor. Način zavarovanja, zavarovalne pogoje in ostalo v zvezi z zavarovanjem čebeljih družin smo objavili v biltenu 8. številke Slovenskega čebelarja.

Čebelarje smo pozvali, da se prijavijo za zavarovanje čebeljih družin, ki bi ga uredili kolektivno.

Nerazumljivo je, da ni bilo nobenega odziva, zato nismo mogli skleniti kolektivne zavarovalne pogodbe.

Po velikih naporih je Medexu uspelo, da je skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije vključila čebelarje-kooperante v kmetijsko področje z enakim statusom, kot ga imajo kmetje — kooperanti. Izvršni odbor skupnosti za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije je sprejel sklep, da čebelarji, ki trajno sodelujejo z neko organizacijo združenega dela (v našem primeru z Medexom), sklenejo polno pokojninsko in invalidsko zavarovanje pod enakimi pogoji kot kmetje — kooperanti. Tako zavarovani čebelarji imajo enak status pokojninskega in invalidskega zavarovanja kot ostali delavci v združenem delu. Višina prispevka se določa od višine prometa oz. proizvodnje, ki jo ima posamezni čebelar v posameznem

letu, in to sklenjeno s pogodbo o trajnem sodelovanju. Tudi ta sklep smo objavili v biltenu Slovenskega čebelarja, vendar razen enega čebelarja do danes nihče ni poskusil uveljaviti te velike ugodnosti, ki jo družba daje tistim kmetom — čebelarjem, ki imajo pogoje ali za samostojno kooperacijo v čebelarstvu ali združeno kooperacijo v čebelarstvu in proizvodnji ostalih kmetijskih pridelkov.

Kot prokrovitelj Čebelarstva muzeja v Radovljici je Medex v lanskem letu prispeval, da so razširili muzej in uredili posebno sobo, namenjeno izložbi izdelkov s področja apiterapije.

Poseben prispevek 60.000 din je delavski svet odobril za stroške izdajanja Slovenskega čebelarja, poleg rednih stroškov izdaje biltena v znesku 120.000 din.

Da pospešimo razvoj čebelarstva krožkov pri osnovnih šolah, je Medex odobril materialno pomoč v obliki dodelitve panjev in ostalega čebelarstva reprodukcijskega materiala 13 krožkom, v skupni vrednosti 47.000 din.

Delovna organizacija je sodelovala pri razvijanju čebelarstva praporov pri posameznih čebelarstvih, in sicer: Slivnica pri Celju, Krško in ZČD Zalec v skupnem znesku 7.500 din. Poleg tega je delavski svet odobril dotacijo čebelarstvu društvom Reka 10.000 din in ZČD Murska Sobota 30.000 din.

Zvezi čebelarstva društev Slovenije smo lani prispevali 30.000 din kot delež pri izvajanju opazovalne službe medenja.

V današnjem prispevku smo navedli le nekaj podatkov iz poročila o opravljenem delu v letu 1978. Zaradi omejenega prostora bomo zaključke z zbora in smernice za nadaljnje delo objavili v naslednji številki Biltena.

nost na sat, skozi žrelo ali pa hkrati s čebelami na satju plemenilnika, kjer smo matico imeli shranjeno. Pri če-

belarjenju z nakladnimi panji združimo obnovo matic z zabranjevanjem rojenja.

KOLIKO IN KAKŠNIH ČEBELNIH DRUŽIN POTREBUJEMO ZA POKLICNO ČEBELARJENJE?

LOJZE KASTELIC

Nedavno bi pri nas težko govorili o poklicnem čebelarjenju. Poprečnih 8 kg medu, nekaj 10 dkg voska po panju in sem ter tja kakšen roj za prodajo pač ni dajalo dovolj dohodka za preživljanje. Razen tega je bil čebelar skoraj brez moči proti slabim letinam, ko so čebelne družine množično odmirale od lakote, kaj šele, da bi kaj ostalo za njegov možnjiček. Takšno stanje je narekovalo čebelarjenje bolj kot ljubiteljstvo, ali pa kot dodatno dejavnost.

Šele z uveljavitvijo posebnih čebelnih pridelkov, kot so matični mleček, cvetni prah, zadelavina in še nekateri drugi pridelki so nastali v čebelarstvu pogoji, ko čebelar lahko bolj ali manj zanesljivo načrtuje svoj dohodek po vloženem delu in vloženih sredstvih.

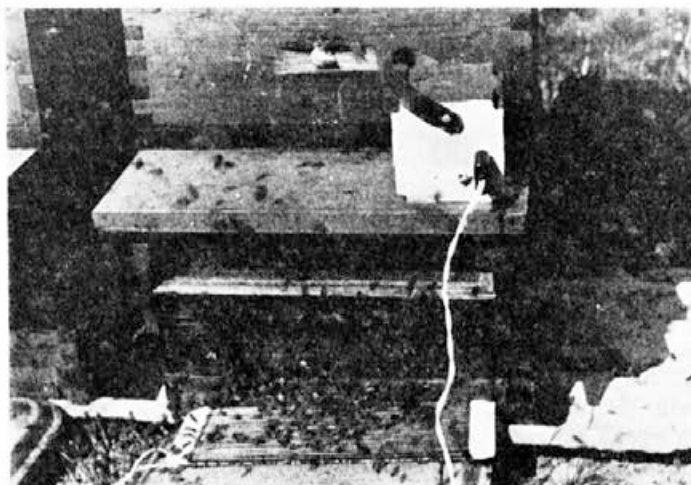
Načrtovani dohodek od čebelarjenja pa ne sme biti manjši od povprečnega dvakratnega bruto osebnega dohodka v Sloveniji, če hočemo, da bodo čebele dostojno preživljale čebelarja in sebe. Če po tem ključu načrtujemo bruto osebni dohodek v višini 120.000 din — kar je nekako povprečje osebnega dohodka v naši republiki — moramo k tej vsoti primakniti še naslednjih 120.000 din, ki jih bomo porabili za pridelovalne in vzdrževalne stroške pri čebelah. Tako dobimo približno skupno vsoto dohodka, ki naj bi predstavljala zadostno jamstvo za uspešno poklicno čebelarjenje.

Koliko bomo morali pridelati za to vsoto, je seveda odvisno od tržne ce-

ne pridelkov. Pri poklicnem čebelarjenju je nujno, da načrtujemo tudi ceno svojih pridelkov in pa možnost prodaje. Zato bi si poklicno čebelarjenje težko predstavljali brez ustrezne dolgoročne pogodbe z odkupno oz. predelovalno organizacijo združenega dela. Pogodba nam mora jamčiti tako odkup kakor ceno pridelkov. To jamstvo nam hkrati narekuje, koliko in kakšnih pridelkov moramo v pogodbenem letu pridelati, da bomo dosegli ustrezen dohodek.

Šele ko imamo vse to urejeno, lahko pristopimo k načrtovanju pridelovalnih kapacitet, kjer igra odločilno vlogo število pridelovalnih čebelnih družin. To število pa je skoraj težko številčno izraziti. Znano je, da nam da lahko določeno število čebelnih družin pod ugodnimi pogoji dvakrat ali celo trikrat več pridelkov, kot isto število pri slabših pogojih. Zato ne bo odveč, da se, preden se odločimo za število družin, vprašamo, pod kakšnimi pogoji bomo s temi družinami čebelarili.

Pod pogoji čebelarjenja so mišljeni predvsem: pašni in podnebni pogoji kraja, tehnologija in organizacija dela, izbira panja in drugih pripomočkov, moč in zdravje družin in končno čebelarjeva usposobljenost. Nadvse je tudi pomemben pridelovalni čas, to je tisti čas, ko so čebele najbolj zagnane in najbolj razpoložene za delo. Kot vemo, je pri čebelah to čas pomladanskega razvoja, ki sovпада s ča-

Tudi čebelji strup bo moral postati dodatni vir dohodka za čebelarje, da bo čebelarjenje postala bolj rentabilna dejavnost

som največjega pašnega in toplotnega optimuma v naravi. To so meseci maj, junij in julij.

Če smo torej uspeli do začetka maja spraviti čebelne družine do razvojnega in s tem do pridelovalnega viška, če smo tudi sicer ukrenili vse, da bo v času pridelovanja delo potekalo nemoteno in če bomo čebele oskrbovali tako, da bodo pridelovalni višek vzdržale skozi celo pridelovalno sezono — ta traja le 3 do 4 mesece — potem lahko pritrdimo tistim, ki trdijo, da je okrog 100 čebelnih družin povsem dovolj za poklicno čebelarjenje. V tem primeru se namreč teoretični izračun pridelka in mlado rodovitno matico, lahko pričakujemo:

Od pridelovalne družine, ki doseže v začetku maja svoj pridelovalni višek — taka družina mora imeti 60 do 80 tisoč čebel delavk, ustrezno število troto in mlado rodovitno matico, lahko pričakujemo:

1. 10 do 15 kg medu pomladne paše v približni vrednosti 400

2. 100 do 120 g matičnega mlečka v približni vrednosti 800

3. 2 do 4 kg cvetnega prahu osmukanca v približni vrednosti 300

4. 0,5 do 1 kg cvetnega prahu izkopenca v približni vrednosti 200

5. ostalih pridelkov, kot so: zadelavina, vosek, med v satju, med jesenske paše, matice itd. v približni vrednosti 500

Skupaj od 1 čebelne družine 2.200

Od 100 pridelovalnih družin lahko pridelamo potemtakem za približno 220.000 din pridelkov, s čimer smo se že močno približali vrednosti dvojne- ga osebnega dohodka, kakor smo to navedli v začetku.

Seveda je navajanje gornjih, kakor tudi vsakršnih števil v čebelarstvu proizvodnji močno tvegana zadeva. Izračun je namreč usodno odvisen od številnih dejavnikov, kateri po večini niti niso v čebelarjevih rokah. Tu mislim predvsem na letino, vremenske razmere, razne bolezni in zastrupitve čebel itd.

Na srečo se sodobna tehnologija čebelarjenja zadnje čase že zelo uspešno

spoprijema s temi težavami. Slabo letino lahko pri pridelovanju mlečka kolikor toliko učinkovito nadomestimo z rednim krmljenjem čebel s sladkorjem. Posledice vremenskih in podnebnih nepravil, katere pogojujejo predvsem ugoden razvoj družin, lahko omilimo z ustrezno izbiro panja in paženjem. S pravočasnimi preventivnimi ukrepi pa preprečimo marsikatero bolezen, katere izbruh bi postal lahko usoden za pridelovanje. Z ustreznimi predpisi glede škropljenja se bo po vsej verjetnosti občutno zmanjšalo tudi število zastrupitev na ogroženih območjih.

Seveda pa nam ti ukrepi, ki smo jih prisiljeni izvršiti v zaščito proizvodnje, močno zvišujejo vzdrževalne stroške. Zlasti slaba letina nam lahko požre marsikak stari milijonček, ki ga moramo odšteti za sladkor, medtem

ko nam tak milijonček ob dobri letini navrže dvojno ali celo trojno točenje medu.

Na koncu velja poudariti, da je za pridelovanje in vzdrževanje pri 100 čebeljih družinah potrebnih nad 2.000 delovnih ur, če hočemo doseči naveden dohodek. Pripomba, češ, saj čebelar dela samo 3 mesece, zasluži pa za celo leto, je povsem neumestna. Poleg priprav za naslednjo sezono — sem spada kuha voščin, priprava satja, satnikov itd. — mora čebelar v zimskem času tako ali drugače nadomestiti višek delovnih ur, ki jih je za pridelovanje porabil med sezono, pa čeprav s tujo delovno silo.

Vidimo torej, da s poklicnim čebelarjenjem s približno 100 čebelnimi družinami ni mogoče ustvarjati večjega dohodka, kot je poprečni dohodek v republiki.

* * *

PRIPOMBA UREDNIŠTVA

Gornji članek Lojzeta Kastelica je aktualen in zanimiv predvsem za tiste čebelarje, ki se želijo s čebelarstvom ukvarjati poklicno. To je prvi poizkus prikazati rentabilnost čebelarstva pri nas, zato se verjetno s podatki ne bodo strinjali vsi čebelarji. Mislimo, da je ta članek tema za diskusijo v kateri se bodo navedeni podatki potrdili ali pa bo nekatere od njih potrebno popraviti. Le na ta način bomo lahko dobili realno sliko o rentabilnosti čebelarjenja pri nas.

REPUBLIŠKA VETERINARSKA INŠPEKCIJA POROČA O STANJU ČEBELJIH KUŽNIH BOLEZNI V SLOVENIJI ZA ČAS OD 1. MAJA DO 15. MAJA 1979

Kuga čebelje zalege: v občini Koper v 1 čebelnjaku, Ljubljana Moste v 1, Grosuplje v 3, Maribor v 2, Litija v 2, Sentjur pri Celju v 1.

Pršica: Ajdovščina v 1 čebelnjaku, Celje v 3, Domžale v 1, Grosuplje v 6, Kamnik v 3, Koper v 1, Kranj v 3, Ljubljana Bežigrad v 1, Ljubljana Vič v 1, Litija v 2, Maribor v 2, Mozirje v 1, Nova Gorica v 5, Postojna v 3, Sežana v 6, Škofja Loka v 4, Trebnje v 1, Žalec v 1.

Nosema: v občini Murska Sobota v 73 čebelnjakih, Škofja Loka v 52, Sentjur pri Celju v 1, Žalec v 1.

NOSEMAVOST IN OSKRBA S PELODOM

Na pomlad imamo vsako leto večje ali manjše izgube zaradi nosestavosti. Doselej so strokovnjaki ugotovili, da je preprečevanje te bolezni uspešnejše od njenega zdravljenja. Čebelar mora svoje družine stalno nadzirati. Če opazujemo čebele pri žrelu, dostikrat odkrijemo, kaj se dogaja v gnezdu.

Vsem čebelarjem je znano, da dober donos medu pričakujemo le od močnih družin. Taka družina mora torej vzgojiti veliko množico mladic. Za njihovo vzrejo pa je potrebna zadostna količina beljakovinskih hranil. Za čebele je pelod edini vir beljakovinskih snovi tako za čebelo samo, še več pa za proizvodnjo krmilnega soka za zalego. Po ugotovitvah biokemikov ima pelod zelo visoko koncentracijo organskih aminokislin, ki so nujno potrebne za življenjski obstoj. Teh snovi pa telo samo s presnovo ne more ustvarjati in jih moramo zato s hrano dovajati. Pri isti teži ima pelod približno petkrat več izolevcina, levcina, mentionina, treonina in lizina ter šestkrat več fenilalanina in triptofana kot govedina ter trikrat več kot najbolj okusen sir.

MLADICE PORABLJAJO VELIKE KOLIČINE PELODA

Uporabljajo ga predvsem, da se pravilno razvijejo krmilne žleze in pa za proizvodnjo krmilnega soka. Za popoln razvoj ene same čebele je potrebno 3,21 miligrama (mg) dušika, kar odgovarja nekako 100 do 145 mg peloda. Množina je odvisna od beljakovinske množine v pelodu. Čim manj je beljakovine v pelodu, tem večjo količino peloda porabljajo čebele. Pri dobri medicinski, toda slabi pelodni paši, porabljajo čebele za dobro oskrbo zalege tiste beljakovine, ki so nagrmadene kot rezerva v telesu. V takem primeru že krčijo gojitev zalege po 14 dneh. Čim več zalege goji družina, tem več peloda mora imeti na voljo, sicer postane poraba telesnih rezervnih beljakovin usodna. Ob boljši pelodni paši in manjšem negovanju zalege pa se telesna beljakovinska rezerva zopet veča. V normalnih okoliščinah imajo če-

bele torej sposobnost, da uravnavajo časovno pomanjkanje peloda s telesnimi rezervami.

Za velikopotezen pomladanski razvoj družine mora biti v panju množica fiziološko »mladih« čebel, se pravi takih, ki so se izvalile v poznem poletju in še niso izrabljene zaradi gojenja zalege. Le take čebele so sposobne, da proizvajajo krmilni sok v zadostni meri. Na voljo mora biti zaloga beljakovin, ker v zgodnji pomladi narava ne nudi še peloda. Ta zaloga se med drugim ustvarja tudi tako, da se beljakovina ohranja kot rezerva v telesnem salu.

Nosemave čebele uporabijo preveč te rezerve, zato njihove krmilne žleze prezgodaj usahnejo.

KAJ POVZROČI NOSEMAVOST?

Na pomlad skuša čebelar pomagati družinam z raznimi pripomočki. Pitanje pomeni energijo, ki naj spodbude zaleganje. Za gojitev zalege je potrebna beljakovina. Čebele izletavajo in iščejo pelod. Na pomlad ima to ob slabem vremenu težke posledice. Pašne čebele se ne vrnejo v panj, zato nastane pomanjkanje vode in druge podobne nevarnosti. Celoten položaj povzroči bolezensko nagnjenje, posebno k nosestavosti.

Tej zagati naj odpomorejo pelodni nadomestki. Po ugotovitvah strokovnjaka Doulla pa nadomestki ne pomagajo vzrejati zalege, če ni peloda v zalogi ali ga čebele ne morejo nabirati. Kadar je vsaj nekaj peloda v zalogi, se posreči s pelodnimi nadomestki pospešiti pitanje zalege. Kadar pokladamo posušen pelod, moramo računati s 50 % izgubo, z nadomestki samimi pa še z večjo! Pitanje s sladkorno raztopino, pomešano z beljakovinskimi dodatki, ni na mestu. Kajti čebele nabirajo medicino posebej in pelod posebej. Tudi skladiščijo vsako snov posebej, med v ene celice, pelod pa v druge celice. Kadar pitamo s sladkorno raztopino, pomešano z beljakovinskimi dodatki, zavestno spreminjamo naravno čebelno prehrano in pri visokem beljakovinskem dodatku se klice noseme izbornostno razvijajo.

Iz navedenega jasno sledi:

1. da je dražilno pitanje uspešno le tedaj, če imajo čebele možnost, da dobivajo pelod ali iz zaloge ali ga same lahko nabirajo. Vendar pa to nabiranje peloda vedno ne opazimo, ker porabljajo čebele velike količine peloda in medicinske za lastno prehrano. Važno pa je, da v brezpašni dobi pokladamo sladkorno raztopino, da s tem vzdržujemo zaleganje in ne prekinemo množične zamenjave čebel. To posebno velja za konec letne paše, da lahko vzimimo množico neizrabljenih mladice.

2. Obenem moramo skrbeti za zadostno pelodno rezervo, deloma z zasajanjem medonosnih rastlin v bližini čebelnjaka. V pomladi imamo vedno možnost zasejati tudi najmanjše dele zemlje z rast-

linami, ki čebelarjem nudijo obilno pelodno pašo. V ta namen so zelo primerne naslednje rastline: *veliki oman*, *rudbekija*, *homulica*, *bodoglavca*, *navadne astre* in *nizke dalijske*. Velika čebelarstva pa se morajo sprijazniti s prevozom čebel na pelodno pašo.

3. Ob dobri paši v maju in juniju moramo družinam odvzeti pelodne »plohe« in jih varno spraviti pred voščeno veščo. Tako spodbudimo družine, da nabirajo še več obnožine. Ob urejanju zimskega gnezda vračamo pelodne sate družinam in tako na pomlad ne nastane pomanjkanje peloda. Satovje pa je v panjih najboljše zavarovano.

Po članku v Garten KTZ 4/79 povzel

Julij Mayer

OBVESTILO

Občinska zveza čebelarских društev Cerknica obvešča vse čebelarje in prijatelje, da bo 24. junija 1979 v Cerknici na Notranjskem proslava 60-letnice ustanovitve prve čebelarske podružnice na tem področju.

Ob 9.30 dopoldne bo slavnostni del s povorko, razvitjem prapora ter kulturnim programom, tekmovanje mladih čebelarjev — krožkarjev, razstava čebelarskih pripomočkov in čebelnih proizvodov, otvoritev in ogled nove plemenilne postaje v Javorniku ter predaja dveh čebelnjakov — paviljončkov krožkarjem šole RAKEK in CERKNICA. Popoldne pa bo zabava na čudovitem presihajočem Cerkniskem jezeru. Za dobro voljo in zabavo bo poskrbel poznani ansambel LOJZETA SLAKA, za jedačo in pijačo pa poleg čebelarjev tudi ribiči. Vse družine in društva, ki imajo svoje prapore in narodne noše, prosimo za čim večjo udeležbo, o čemer naj se nas takoj obvesti z dopisno karto.

Vljudno vabljeni vsi čebelarji in prijatelji!

Pripravljalni odbor

KUPIM

Kupim dva roja v maju. Pogač Jože, Industrijska 27, 62342 Ruše.

PROGRAM XXVII. MEDNARODNEGA KONGRESA APIMONDIE

Na zasedanju v Budimpešti je izvršni svet Apimondie določil končni program XXVII. mednarodnega kongresa čebelarjev v Atenah:

Petek, 14. 9. 1979	Prijava udeležencev Seja predsednikov in sekretarjev stalnih komisij Seja izvršnega sveta Apimondie
ob 17.00 uri	Uradni začetek kongresa v odprtem amfiteatru pod Akropolo
zvečer	Sprejem in folklorni nastop
Sobota, 15. 9. 1979	
8.30—11.30	Plenarna seja stalne komisije za čebelarstvo gospodarstvo
ob 12.00 uri	Otvoritev API-EXPO '79 Plenarna seja stalne komisije za biologijo čebele
13.00—17.00	Prvi del generalne skupščine Apimondie
Nedelja, 16. 9. 1979	
8.00—12.00	Plenarna seja stalne komisije za patologijo čebele
15.00—19.00	Plenarna seja stalne komisije za nektarsko floro in opraševanje
Ponedeljek, 17. 9. 1979	
ves dan	Ogled turističnih in čebelarških znamenitosti, organiziran za udeležence kongresa, kar je vračunano v prijavnini udeležencev. Približno 60 % udeležencev se bo udeležilo ekskurzije z ladjo od Aten proti otokom Hidra, Rodos in Egina, 40 % udeležencev pa ekskurzije z avtobusom a) Atene—Korint—Mikene—Argos—Nauplia (kosi- lo) — Epidaurus—Atene b) Atene—Livadija—Arakova—Delfi (kosilo) — Atene
Torek, 18. 9. 1979	
8.00—12.00	Plenarna seja stalne komisije za čebelarstvo tehnologijo in čebelarški pribor
13.00—17.00	Povzetki referatov (končni zaključki predsednikov komisij)
zvečer	Poslovilni večer (I)

Sreda, 19. 9. 1979

9.00—12.00

Proste teme

Pogovor za okroglo mizo o posebnih temah (po predlogih predsednikov komisij)

13.00—16.00

Drugi del plenarne skupščine Apimondie in zaključna seja XXVII. kongresa

zvečer

Podelitev nagrad

Poslovilni večer (II)

Četrtek, 20. 9. 1979

Pokongresno potovanje po posebnem programu, odvisno od števila udeležencev (križarjenja).

PRIJAVE ZA IZLET NA XXVII. MEDNARODNI KONGRES ČEBELARJEV V GRČIJI

Zveza čebelarских društev za Slovenijo bo organizirala, kolikor bomo prejeli dovolj prijav, večdnevni izlet v Grčijo na XXVII. mednarodni kongres čebelarjev, ki ga organizira Apimondija.

Okvirna cena za sedemdnevni izlet je 5000 din. Prijave pošljite na Zvezo čebelarских društev za Slovenijo, Cankarjeva 3, Ljubljana do 15. junija 1979. Kolikor bo dovolj prijav, vas bomo o točnem programu potovanja in o vsem ostalem obvestili naknadno. (V ceno potovanja ni vračunana udeležba na kongresu, ki znaša 10 USA dolarjev na dan.)

ZČDS

NOVA DELOVNA SKUPINA APIMONDIJE ZA »APITERAPIJO«

Februarja letos so pri mednarodni čebelarški zvezi — Apimondia — ustanovili novo delovno skupino »Apiterapija«, ki bo delovala poleg ostalih stalnih komisij. S tem je vodstvo Apimondie po 3. simpoziju v Portorožu (september 1978) apiterapiji priznalo njene napore, uspehe in znanstvenost. Člani te nove delovne skupine pri Apimondiji so: J.-P. Bonimond (Francija), J. Čizmarik (Čehoslovaška), M.-P. Fernandez Arroyo (Španija), T. V. Vahonina (Sovjetska zveza) in Miha Likar (Jugoslavija), ki ga bralci Slovenskega čebelarja poznate. Dr. Likar že dalj časa s sodelavci raziskuje učinke propolisa in matičnega mlečka na bakterije in viruse. Mikrobiološki inštitut medicinske fa-

kultete v Ljubljani, katerega predstojnik je dr. Likar, je znatno prispeval k uspehu III. mednarodnega simpozija o apiterapiji v Portorožu, prav tako pa tudi k uveljavitvi čebeljih pridelkov na podlagi znanstvenih ugotovitev o njihovem antivirusnem in antibaktericidnem delovanju.

Nedvomno bo nova delovna skupina za apiterapijo poizkušala rešiti nekatere probleme, ki še vedno onemogočajo, da bi se apiterapija uveljavila in postala enakovredna ostalim terapevtskim metodam v medicini. To pa bo nedvomno njeno najvažnejše poslanstvo.

Uredništvo

POSTALA SEM ČEBELARKA

Pisati pod tem bombastim naslovom lahko pomeni biti teoretično in praktično usposobljen za sodobno čebelarjenje. Vendar z menoj ni tako. Teoretičnih ter praktičnih izkušenj pri delu s čebelami imam zelo malo ali skoraj nič. Še predno sem se vključila v članstvo čebelarjev, sem očetu občasno pomagala točiti med, pomagala pri krmljenju čebel ter pri drugih praktičnih opravilih. Čebelariti me veseli in prav to me je spodbudilo, da opišem dvoje začetniških doživetij.

Bilo je 14. januarja letos. Ta dan je imela čebelarska družina Ig redno letno konferenco. Ob tej priložnosti so sprejemali v družino tudi nove člane in med temi novinci sem bila tudi jaz. Tako sem že prvi dan poslušala poročila, s katerimi so nas seznanili z delom in problematiko družine za obdobje preteklega leta. Družina je razpravljala in nato sprejela akcijski načrt dela za tekoče leto. Med temeljne naloge programa sodijo: vzgoja ter izobraževanje čebelarjev, preprečevanje kužnih in drugih čebeljih bolezni, zagotoviti krmilni sladkor, skrb za družabno življenje čebelarske družine. V načrtu pa imamo tudi celodnevni čebelarski tabor, ki bo predvidoma meseca junija. Program je po vsebini, številu nalog in organizacijskih zasnovah dokaj bogat, vendar upam, da ga bomo s skupnimi močmi in naporji tudi uresničili.

Pomembno doživetje mojih prvih korakov v čebelarjenju pa sem doživela

prve dni februarja letos. Preživela sem zadnje dni šolskih počitnic v mali vasi Strahomer, ki leži v samem podnožju Krma. Dan je bil meglen, oblačen in kljub zimskemu času temperatura ni zdrknila pod ničlo. Mogoče se je moj oče prav zaradi tega odločil in me poklical pred čebeljak. V roke mi je potisnil kar precej dolgo plastično cevko in začela sva z delom. Za en konec cevke je prijel sam in ga od panja do panja pritiskal na žrelo oz. izletišče. Drugi konec pa sem si jaz pritiskala na uho in začela prisluškovati. Bilo mi je v pravo zadovoljstvo, da sem prvokrat poslušala obnašanje čebel v času njihovega zimskega počitka. Slišala sem tiho, enakomerno šumenje. V prvem hipu sem sprico komaj zaznavnega šumenja pomislila, da so čebele komaj še žive. Pomirile so me očetove besede. Povedal mi je, da obnašanje čebel, ki sva ga slišala prvi dan pri devetih družinah, pomeni, da so zdrave, da imajo ustrezno količino hrane in kot take čakajo na naslednji zimski izlet. V naslednjih dneh sva delo opravila tudi pri ostalih 24 družinah. Mislim, da sem ob tem prijetnem doživetju dobila prvo znanje in pomembno izkušnjo o obnašanju čebel v obdobju zimskega mirovanja.

To so torej moja prva čebelarska doživetja, ki sem jih bila deležna in ki so me hkrati neposredno spodbudila k nadaljnjemu poglobljanju teoretičnega in praktičnega znanja.

Marjetka Božič

HIBRIDNE SONČNICE NS-H-63-RM

Opis sorte:

Rastline dosežejo višino 180–200 cm, na slabših tleh pa 160 cm. Steblo je močno z veliko listne mase. Seme je srednje debelo, podolgovate oblike, malo sploščeno, na vrhu zašiljeno in črne barve. Teža 1000 zrn je od 50–70 g.

Suho seme vsebuje 49–52 % olja. Ta hibrid je genetsko odporen na sončnično plesen in na listno pegavost. Občutljiv je pa na sončnični rak, zato ne sme v kolobarju priti na isto mesto najmanj 5 let.

Vegetacijska doba je od 125–130 dni. Pridelek je ca. 47 q/ha.

Podnebje:

Sončnica uspeva v aridni in humidni klimi, vendar ji zelo vlažni kraji ne ugažajo.

Zemlja:

Sončnica uspeva skoraj na vseh zemljah, na lahkih in težkih. Najbolj ji ugažajo globoke in godne zemlje.

Kolobar:

Sončnica je okopavina, zato naj dobi v kolobarju isto mesto kot okopavine. Zelo dobro mesto zanjo je za deteljami. Kot že rečeno, sme priti na isto mesto šele 5. ali 6. leto.

Gnojenje:

Gnojimo jo s hlevskim gnojem že v jeseni, in sicer 300—400 g/ha. Delno podorjemo v jeseni tudi že kalijeva in fosforna gnojila in sicer do 2/3.

Ostala fosforna in kalijeva gnojila damo pred setvijo ter 1/3 dušičnih gnojil. 1/3 dušičnih gnojil damo pred prvim in 1/3 pred drugim okopavanjem.

Na 1 ha damo

80—120 kg čistega dušika,

60—80 kg čistega fosfora,

160—200 kg čistega kalija,

Priprava zemlje:

Globoko jesensko oranje je zlasti na težjih zemljah prvi pogoj za dober uspeh.

Setev:

Sejati je treba čimprej spomladi na razdaljo 70×25 cm. Je odpornejša na mraz kot koruza, zato jo lahko sejemo prej. Kali pri temperaturi 8 do 10°C .

Oskrba posevka:

Prva oskrba je brananje z lahko brano pred vznikom.

Redčimo na predpisano razdaljo (25 cm), ko ima rastlina 2—3 liste.

Okopavamo 2—3-krat (po potrebi). Zadnjič okopavamo, preden se nasad strne.

Ker rastejo korenine precej navpik v zemljo, lahko okopavamo tudi do 8 cm globoko.

Cena za 1 kg je 120 din.

Ta navodila veljajo predvsem za industrijski način gojitve sončnic zaradi čim večjega pridelka semena in olja. Za namene čebelarstva pa lahko prilagodimo agrotehnične ukrepe našim možnostim in pogojem.

Semenarski kombinat »Semenarna«,
Ljubljana, Gosposvetska 5

ČEBELARSKO DRUŠTVO GROSUPLJE OBVEŠČA

vsa čebelarska društva in čebelarje, da bo dne 1. julija 1979 ob 13. uri slavnostna otvoritev čebelarskega doma na Spodnjem Blatu pri Grosupljem. Po otvoritvi bo čebelarsko rajanje, igral bo priznani ansambel Matiček SLAK.

Vabi Čebelarsko društvo
Grosuplje

PRISPEVKI ZA ČIC

Bitenc Franc, Ljubljana Polje	200.—
Lukanc Anton, Kranj (obveznice)	1000.—
Ivan Krajnc, Marezige	50.—
Letonja inž. Ivan, Maribor (obveznice)	500.—

NAŠEMU JUBILANTU dr. Jožetu BENIGARJU

Pred kratkim je dr. Jože Benigar praznoval življenjski jubilej 70-letnico. Ob tem življenjskem jubileju mu v imenu slovenskih čebelarjev čestitamo in mu želimo še veliko let in mnogo zadovoljstva pri čebelarjenju.

ZČDS

POMOČ ČEBELARJEV PRIZADETIM OB POTRESU V ČRNI GORI

Na IX. kongresu čebelarjev Jugoslavije v Osijeku so delegati razpravljali, kako pomagati prebivalcem Črne gore, ki jih je prizadel katastrofalni potres in sprejeli sklep, da naj vsak čebelar v ta namen prispeva 1 kg medu. Predsedstvo ZČDS predlaga, da čebelarstva društva zberejo od svojih članov po 60 din na člana in tako zbrana sredstva nakažejo na žiro račun 50101-678-51579 — namen nakazila — Za prizadete ob potresu v Črni gori.

Prosimo vas, da o višini zbranih sredstev obvestite tudi Zvezo čebelarških društev za Slovenijo.

ZČDS

XXVIII. REDNI LETNI OBČNI ZBOR ZČDS

(NADALJEVANJE)

Po poročilu predsednika sta poročila prebrala še: Ciril Kragel za nadzorni odbor in inž. Matej Blejc za gradbeni odbor. Finančno poročilo za leto 1978 ni bilo prebrano, ker je bilo objavljeno v »Slovenskem čebelarju« št. 3/79.

Po poročilih so delegati sprejeli poročilo predsednika in finančno poročilo za leto 1978. V razpravi pa so poudarili nujnost še večjega vključevanja čebelarstva v vse tiste razvojne programe, ki so pomembni tudi za razvoj čebelarstva in to od programov krajevne skupnosti, občine do republike. Še posebno pa je potrebno okrepiti sodelovanje z dejavniki na tistih področjih, ki negativ-

no delujejo na razvoj čebelarstva ali pa mu celo škodujejo. Med temi so najvažnejše kmetijske organizacije, ki z nepravilno uporabo insekticidov prizadejajo slovenskim čebelarjem vsako leto precejšnjo škodo.

V tej smeri bo slovenska čebelarstva organizacija morala najmočneje delovati v prihodnjem obdobju.

Delegati so poudarili, da je bila akcija za nabavo sladkorja med čebelarji dobro sprejeta, čeprav je prišlo do nekaterih težav. Večina čebelarških društev se je tudi odpovedala obrestim za sredstva, ki so bila vplačana za sladkor v korist sklada za izgradnjo ČIC.

Občnega zbora sta se udeležila tudi predsednik Zadrugne zveze Slovenije Andrej Petelin in direktor DO Medex Aleš Mižigoj

Poročilo o finančnem stanju sklada za izgradnjo Čebelarškega izobraževalnega centra je podal tov. Stane Todor. Poudaril je, da so sredstva, ki se zberejo vsako leto na skladu od prispevkov ČD in čebelarjev tako majhna, v primerjavi s finančnimi zahtevami za dokončno izgradnjo, da je nujno pospešiti zbiranje sredstev, ali sprejeti ustreznejšo rešitev. Po razpravi so delegati sprejeli sklep, da se v bodoče pri vsakem kilogramu sladkorja doda 20 par, ki se jih namenijo za sklad ČIC.

Delegati so predlagali, da se s pristojnimi urbanističnimi organi reši enotno za Slovenijo problem dovoljenj za postavljanje čebelnjakov. Prav tako pa je potrebno izdelati osnovne zahteve za čebelnjak in kako mora biti grajen. Občni zbor je sprejel na podlagi razprave še naslednja sklepa:

— občni zbor pooblašča izvršni odbor ZČDS, da določi višino članarine za leto 1980;

— izvršni odbor ZČDS naj na podlagi razpoložljivih sredstev izdela finančni in delovni načrt za leto 1979.

Občni zbor sta nato pozdravila in izrekla nekaj koristnih pobud tudi tov. Andrej Petelin, predsednik Zadrugne zveze Slovenije in tov. Aleš Mižigoj, glavni direktor DO Medex.

Nato je sledila podelitev odlikovanj devetim odlikovancem, ki so bili odlikovani z redom Antona Janše I. stopnje. Maksu Avšiču ter ČD Kamnik-Domžale pa sta bili podeljeni spominski plaketi ZČDS za pomoč in požrtvovalno delo pri uresničevanju zastavljenih ciljev ZČDS.

Urednik

RAZMIŠLJANJE O NABAVI SLADKORJA

Verjetno je bilo malokatero leto toliko govora, dela in kritike pri nabavi sladkorja za krmljenje čebel kot v lanskem letu. Verjetno bi bilo manj kritike, če sladkorja sploh ne bi bilo. Razumljivo je, kajti letina je bila slaba in edina rešitev je bil sladkor.

Vendar pa smo bili čebelarji krivični do vseh teh, ki so se nesebično trudili, da bi dobili sladkor v redu in v pravem času. Posebno velja to za osebe, ki dela na ZČD Slovenije. Zavedati se moramo, da so vse to ogromno in zapleteno delo morali opraviti poleg rednega dela, ki ga tudi ni bilo malo.

Marsikdo misli, da je zveza samo porabila denar, naročila sladkor in konec. Če hočeš, da bo uspeh, se je v tako zapleteni administraciji, kot jo imamo, treba pošteno potruditi. Od ZČD do skladišča sladkorja je bila dolga in trnova pot. Nešteto osebnih stikov in intervencij. To vedo samo tisti, ki so imeli s tem opravka.

Tudi na letnem občnem zboru ZČD za Slovenijo smo veliko govorili o sladkorju. Toda zelo malo je izzvenela debata o tem, da bi izrazili zadovoljstvo nad

tem, da smo prejeli sladkor po zelo ugodni ceni in na panj v tolikšni količini, kot še nikdar v zgodovini slovenskega čebelarstva.

Da bi čebelarji, posebno mlajši, cenili skrb in trud, ki smo jo posvetili sladkorju, bi bilo dobro, da se spomnimo nazaj na leta pred drugo svetovno vojno, ko za dragi sladkor marsikdo ni imel denarja.

Kot sem že rekel, smo o sladkorju na občnem zboru ZČD tudi precej govorili. Ni se pa spomnil nitj en delegat, da bi se v imenu vseh čebelarjev zahvalil ljudem na zvezi, katerih velika zasluga je, da so prebrodili vse zapreke in prepričali ljudi na raznih forumih, kako nam je sladkor za nadaljnje čebelarjenje nujno potreben. Zato čutim dolžnost, da kot delegat na občnem zboru na tem mestu izrečem najlepšo zahvalo za ves trud vsem, ki so se trudili, da smo kar lepo preskrbljeni s sladkorjem. Vsem 7300 slovenskim čebelarjem so bili s tem prihranjeni kar težki milijoni in jim je bila odvzeta skrb za zadostno oskrbo čebel. Želim vsem odgovornim še mnogo

uspešnega dela v korist slovenskega čebelarstva.

Priznati moramo tudi, da čebelarji nismo več tako prepuščeni sami sebi kot smo bili in tudi nismo več tako osamljeni od tako imenovane skupnosti, kot tako radi naglašamo. Res smo bili dolga leta od kmetijstva popolnoma odvojeni, kar je bilo zelo narobe. Sedaj nas kmetijske zemljiške skupnosti sprejemajo oziroma sprejemajo čebelarstvo kot važno in potrebno potrebno kmetijsko ve-

jo. V Škofji Loki in že tudi drugod podpirajo izobraževanje, zlasti pomagajo pri čebelarskih krožkih, in če dosežemo še pomoč pri zatiranju raznih čebelnih bolezni, ki se v zadnjem času precej širijo, potem lahko pošteno priznamo, da nam je dana gmotna in moralna podpora, da se slovenskemu čebelarstvu obetajo boljši časi.

Janez Tavčar,
predsednik čebelarske družine
Škofja Loka

ZVEZA ČEBELARSKIH DRUŠTEV MURSKA SOBOTA JE DOSEGLA V PRETEKLEM LETU LEPE USPEHE

Vsem, ki so na kakršenkoli način pripomogli k dograditvi plemenilne postaje, se v imenu zveze najlepše zahvaljujemo.

Na območju zveze deluje 9 čebelarskih krožkov s 98 člani, ki bolj ali manj dobro delujejo. Odvisno je predvsem od vodstva šol kakor tudi od njihovih mentorjev.

Tov. delegati, nujno je, da že obstoječim in predvidenim devetim novim čebelarskim krožkom nudimo več organizacijske in strokovne pomoči in navsezadnje tudi finančno pomoč. Zavedati se moramo velikega zanimanja mladih za čebelarstvo po šolah, da bodo osnovno znanje o čebelarstvu pridobili že v šolskem čebelarskem krožku po končani šoli pa, da bodo postali čebelarji. Potem ni bojazni, kaj bo s čebelarstvom, ko nas starejših ne bo več.

Omeniti moram, da je upravni odbor zveze v letu 1977 na zemljišču TOZD Rakičan pridelal medovito tetra-ploidno ajdo in to 2800 kg, kar naj bi zadostovalo kot seme za 70 ha setve. To ajdo so s prizadevanjem čebelarskih družen v lanskem letu v celoti prodali kmetom. Vendar zaradi pozne žetve večino niso posejali in bo prišla v zemljo letos, upamo, da bo temu tako in bomo videli uspehe medenja mi čebelarji in kmetovalci.

Kar zadeva širjenje medovitih rtstlin in drevja bo potrebno storiti vse, da se za to primerna zemljišča zasadijo z medo-

vitim drevjem. — Letos bo leto priprave, organizacije te bodoče akcije: povezati se z gozdarji, z odborom za zaščito zdravega okolja ter z ostalimi interesenti, da bi skupno lahko rešili zasaidtev pasa ob kanalu. Sadike za tako zasaidtev bi financiral Medex. Zasaidtev samo pa bi mi čebelarji lahko opravili s prostovoljnim delom skupno s šolsko mladino.

Zveza je skupaj s čebelarskimi družinami organizirala v lanskem letu več strokovnih predavanj o krmljenju čebel, o pripravi čebel na spomladansko pašo in o vzreji matic. Ta predavanja smo organizirali na sedežu zveze, kakor tudi na željo čebelarjev po družinah na terenu. Lanskoletni občni zbor je sprejel sklep, da nabavimo predavateljske pripomočke, ki bi popestrili predavanja: diaproyektor z diapozitivi. Ta sklep smo pred kratkim realizirali. Nabavili smo diaproyektor s ca. 300 diapozitivi, ki prikazujejo čebelarsko tehnologijo — čebelarjeva opravila vse do prevoza čebel na pasišča. Ta predavanja s prikazovanjem diapozitivov smo že začeli in bomo zdaj spomladi tudi nadaljevali. Nabavna vrednost navedenih pripomočkov bo stala zvezo okoli en in pol milijona st. dinarjev.

Probleme zveze čebelarskih družen in tudi čebelarstva v celoti, ki so in nastajajo bo potrebno reševati. Ti so predvsem naslednji:

1. Zveza na svojem sedežu nima lastnega niti v najem vzetega funkcionalnega prostora, v katerem bi imela spravljen svoj arhiv, svoj inventar in v katerem bi sklivali seje odborov in komisij zveze. Zaradi tega bo nujno sofinancirati pri primernih gradnjah vsaj en prostor v velikosti 4 x 5 m. Do takrat pa moramo vzeti v najem kak primeren prostor;

2. Zagotoviti stalne dohodke zveze za opravljanje funkcionalne dejavnosti, ker članarina zdaleč ne pokriva izdatke;

3. Zaradi oddaljenosti od odkupnega mesta čebelarških pridelkov Medex v Ljubljani organizirati odkup medu na sedežu zveze za kooperante Medexa in od ostalih čebelarjev ter ga količinsko odpremljati Medexu, vendar se za organizacijo in izvršeno delo pri odkupu z Medexom dogovoriti za določeno provizijo, ki naj bi bila vir dohodka za pokrivanje izdatkov zveze. Vendar ta provizija ne sme iti na škodo čebelarja oziroma pridelovalca medu. Obenem se z Medexom dogovoriti in pogodbeno vezati, da delno sofinancira naš razvojni program čebelarstva celotne regije;

4. Vzpostaviti odnose z občinsko skupščino in našo zvezo tako, da bi ta priznavala vejo čebelarstva kot družbeno potrebno za razvoj kmetijstva, posebno sadjarstva in da sklad za pospeševanje kmetijstva delno sofinancira program razvoja čebelarstva. Prav tako je potrebno take odnose vzpostaviti med čebelarškimi družinami in krajevnimi skupnostmi;

5. Povezati se in sodelovati z veterinarsko inšpekcijo in veterinarsko službo glede zatiranja in zdravljenja kužnih čebelnih bolezni, kar bi bil pogoj za neovirano prevažanje čebel na pasišča izven občine;

6. Izdelati srednjeročni razvoj čebelarstva na področju občine. V ta namen moramo že letos pristopiti k pripravam za sajenje medovitega drevja, povezati se z gozdarji, z društvom za zaščito zdravega okolja, naročiti sadike za letos in nadaljnja leta;

7. Utrjevati povezavo med našo zvezo in Zvezo čebelarških društev Slovenije in

jo pri njenih akcijah podpirati, s skupnimi naporji dokazati odgovornim oblastem pomen čebelarstva ne samo v kmetijstvu, temveč že v medicini, v prehrani kakor tudi vrednost navedenih pridelkov v primeru vojne itd. Zveza čebelarških društev Slovenije bo morala v sklopu Jugoslovanske čebelarške zveze izposlovati pri Zveznem IS potrebne količine krmilnega sladkorja, da ne bomo deležni tega samo takrat, ko se ta namoči ali pa strdi. Cene krmilnega sladkorja naj bodo realne, ne pa dobičkonosne posameznim posrednikom na račun čebelarja;

8. Upravni odbor zveze tudi predlaga, da takoj začnemo zbirati sredstva za nakup čebelarškega prapora, ki bi ga razvili v juliju. Ob isti priložnosti pa bi tudi odlikovali posamezne zaslužne člane-čebelarje.

Tovariši delegati, s tem zaključujem poročilo o delu upravnega odbora in problematiko, s katero se naše čebelarstvo srečuje, z željo, da v razpravi sodelujete in prispevate za bolj uspešno bodoče delo.

Vsem sodelavcem, članom upravnega odbora, odbora za družbeno kontrolo, vsem, ki so v preteklem letu kakor koli pripomogli za razvoj našega čebelarstva, se najtopleje zahvaljujem.

Vsem čebelarjem naše zveze pa želim predvsem zdravo in medeno leto.

Po poročilu se je razvila živahna razprava, v kateri so sodelovali čebelarji in tudi vabljeni gostje, med njimi tudi delegat ZČDS tov. Stane Todori. Predvsem so obravnavali bodoče naloge pri zatiranju čebeljih bolezni, preskrbi s sladkorjem, sodelovanju z ZČDS in DO Medex, delo v kroških itd. Sklenili so tudi, da obresti od denarja za sladkor odstopijo ČIC.

Sprejeli so tudi sklep, da bodo izdelali srednjeročni plan razvoja čebelarstva, ki bi ga vnesli v občinski srednjeročni plan razvoja kmetijstva. Prav tako so izvolili štiri delegate za IX. kongres čebelarjev v Osljeku. Sprejeli so tudi finančni načrt za letošnje leto in delovni program. Občnega zbora se je udeležil tudi podpredsednik občine Murska Sobota in jim obljubil pomoč pri uresničevanju delovnega programa.

Urednik

ANTONU VERBIČU V SPOMIN

Našega spoštovanega Toneta ni več. Dočakal je častitljivo starost 90 let. Njegova življenjska sveča, ki je tako dolgo gorela za vse dobro, plemenito in napredno, je ugasnila. Na zadnji poti so ga 15. februarja 1979 spremljali številni čebelarški tovariši s praporom, prijatelji in znanci. Vsi so se hoteli še zadnjič posloviti od uglednega in markantnega Ljubljanačana, ki je s svojo osebnostjo več desetletij dajal posebno podobo naši čebelarški organizaciji.

Tone Verbič pa je bil tudi mož, ki je skoraj od osvoboditve pa do nedavnega stal v ospredju naše čebelarške organizacije. Ni bilo dneva, da ne bi prišel na Zvezo povprašat, kaj je novega. Prihajal je tudi takrat, ko ga noge že niso več ubogale. Ni bilo seje brez njega. Vedno je bil navdušen za napredek, posebno pa mu je bila pri srečanju izobrazba naših čebelarjev, zlasti pa mlajšega rodu. Kot dolgoletni gospodar Zvezinega premoženja in finančni vodja je bil varčen in preudaren, kar je bilo za tisti čas zelo važno, saj se je Zveza borila z velikimi težavami. Njemu se moramo zahvaliti, da jih je prebrodila. Po njegovi zaslugi smo dobili sedanje prostore na Cankarjevi cesti in tudi za plemenilno postajo v Zelenici je bil navdušen pristaš. Prav rad je obiskoval tudi naša društva na deželi in na njihovih občnih zbiorih je vsakdo rad prisluhnil njegovim prepričevalnim besedam. Organiziral je čebelarške izlete, ki so postali že kar tradicionalni. Na njih je bil vedno v središču vsega zanimanja, ves živahen in mladosten. Vestno je skrbel za predavanja v ljubljanski čebelarški družini, organiziral in vodil vsakoletno proslavo mednarodnega čebelarškega dne.

Spremljal je ugledne čebelarje iz tujine, ki so prišli k nam na obisk. Se danes sprašujejo v svojih pismih o njem in ga pozdravljajo. Se in še bi lahko govoril o

zaslugah te prikupne in simpatične čebelarke osebnosti. Zadnja leta je njegovo življenje gorelo samo za Zvezo in napredek slovenskega čebelarstva. Do zadnjih dni se je zanimal zanj in bil vedno obveščen o tekočih dogodkih.

Pri svojih 90 letih ni mogel več hoditi. Umaknil se je v Dom upokojencev na Taboru. Tu so ga vsak dan obiskovali čebelarji in naš Tone se ni nikdar dolgočasil. Ko sem ga obiskal nekaj dni pred smrtjo, sem ga povprašal, kako se počuti. Hudo-mušno mi je dejal: »Noge me ne nesejo več, jezik pa se še vedno tako vrti kot nekoč.«

O Antonu Verbiču in njegovih zaslugah bi na tem mestu še lahko govorili. Zato pa zasluži v našem listu več kot običajno osmrtnico. »Narod, ki svojih zasluž-nih mož ne spoštuje, jih ni vreden,« pravi naš pregovor. Zdi se mi, da v današnjem strahovitom življenjskem tempu pogosto pozabljamo na ljudi, ki so živeli z nami, ustvarjali in dajali skupnosti več, kot je bila njihova dolžnost. Tak je bil tudi ljub-ljanski čebelar Anton Verbič.

Pred oči mi prihaja podoba iz njegovega življenja iz Mačve, kamor je tako rad vozil na akacijevo pašo. Zaradi prikupne in markantne osebnosti so ga ljudje zelo spoštovali. Imeli so ga za slovenskega »papa«. Na vso moč jim je neprestano govoril, da ni in ni. Skoraj jih je že prepričal o tem, pa se oglasi neki stari čiča: »Ne bo držalo, kar pravite. Zakaj pa imate potem prav vi tako lepo bradico, nima je pa noben drug slovenski čebelar?«

Naši čebelarski stebri padajo. Žnideršič, Bukovec, Verbič, Rajič, Rojec... Nji-hova imena so z zlatimi črkami vklesana v spomenik zaslužnih slovenskih čebelarskih mož. Zdaj se jim pridružuje še Anton Verbič.

Ne bomo ga pozabili. Ostal nam bo v spominu kot vzoren lik plemenitega in dobrega človeka, navdušenega čebelarja in zaslužnega organizatorja.

Za čebelarsko družino Ljubljana
Edi Senegačnik

JOŽE WALLAS

V delovni sobi ZČDS v Cankarjevi ulici je na-stala praznina. Vsi, ki so hodili po opravkih na Zvezo, so ostrmeli ob praznem stolu, ko so v prvih spomladanskih dneh zvedeli, da je Jože Wallas v bolnici, bili pa so prepričani, da se bo kmalu vrnil, saj so si

težko predstavljali Zvezo brez njega.

Skoraj četrto stoletje je neumorno slu-žil organizaciji slovenskega čebelarstva. V burnih dneh pred 24 leti, ko je bila prvotna čebelarska organizacija razde-ljena na ZČDS in proizvodno organizaci-jo Medex, je po upokojitvi v železni-čarski službi prijel za delo: prevzel je upravo Slovenskega čebelarja in knjigo-vodstvo, ekspedit, reklamacije in opo-mine ter vse, kar je bilo s tem pove-zanega; skrbel je za knjižnico, razpečavo in prodajo zvezinih publikacij in še mar-sikaj, vse do kurirske službe na Zvezi.

Ni bilo seje sekretariata, izvršnega od-bora in raznih komisij, da jih ne bi spremljal tudi tov. Wallas. Vse to ga je zaposlovalo od jutra do noči. Počitka ni poznal niti v prostih dneh, razen ne-delj, ko je zahajal na Katarino v prikup-nih Dolomitih.

Čebelarske generacije so se menjavale, vse pa je Wallas oskrboval z mesečnim glasilom in občasnimi publikacijami. Sle-herni, ki je prišel na Zvezo, se je usta-vil v njegovi delovni sobi, kjer je do-brodušno sprejemal naročila, dajal od-govore in napotila. Kot honorarni usluž-benec je ob malenkostnem honorarju vztrajal kljub temu, da ga je življenje trdo kovalo, predvsem v okupacijski do-bi. Doživel je aretacijo žene, izgubil hčerko pri eksploziji bombe, ker je bil poškodovan tudi sin.

V 78. letu življenjske dobe ga je za-hrbtna bolezen dobesedno odtrgala od dela in ga vrgla v bolniško posteljo. Vendar prepozno. V vrstah slovenskih čebelarjev je boleče odjeknila vest, da neutrudnega in priljubljenega Jožeta ni

več živega med nami. In kakor je bil vse življenje skromen, tako si je želel tudi skromno slovo, ki je bilo opravljeno v ožjem družinskem krogu.

V srcih slovenskih čebelarjev, prijateljev in znancev si je zagotovil trajen spomenik, za trud in zasluge pa je zapustil odličje Antona Janše II. stopnje, ki mu ga je podelila Zveza v imenu slovenskih čebelarjev. Če pa bi znala govoriti soba, v kateri je delal, bi nastala knjiga, ki bi pričala o povojni slovenski čebelarški organizaciji, katere tov. Wal-las nj bil le pasivni spremljevalec.

M. Mencej

FRANC TOPOLINJAK

V čebelarstvu vrste ljutomerskih čebelarjev je nepričakovano posegla kruta usoda, ki je v minullem letu iztrgala čebelarja Franca Topolinjaka iz Ljutomera.

Franc Topolinjak je bil kot šofer in kot čebelar znan v vsej občini. Čebelaril je v Ljutomeru od leta 1963. Imel je lep čebelnjak s 14 AZ panji. Čebelaril je z veliko ljubeznijo in imel vzoren red v svojem čebelnjaku in dobre družine. To pa zato, ker se je sproti zanimal za življenje čebel, čital je strokovno literaturo in se tako stalno izpopolnjeval na čebelarškem področju. Ni ga bilo predavanja, da mu ne bi prisostvoval. Za vse novosti v čebelarstvu se je zelo zanimal ter izkušene čebelarje spraševal, kako se to ali ono obnese. In tako se je tudi vse to izpopolnjevanje odražalo v njegovem čebelnjaku, ki si ga je lahko vsak dan vsak ogledal. Tudi matice je vzrejal za svoje potrebe, rad pa je tudi z drugimi osvežil svoje čebele.

Več let je bil odbornik ČD Ljutomer ter je vse zadane naloge vestno opravljal ter imel stalen stik s svojimi čebelarji tovariši. S težkim srcem smo se

poslovali čebelarji od njega na njegovi zadnji poti, njegovo delo v čebelarški organizaciji pa naj bo vzor mnogim čebelarjem!

J. B.

DUŠICA RAJH

Preteklo jesen nas je za vedno zapustila naša čebelarka in članica, upokojena poštna uradnica Dušica Rajh, in to osem let potem, ko smo se poslovali od njenega moža upok. viš. žel. inšpektorja Mirka Rajha; oba sta nam bila vzor odličnega čebelarja.

Leta 1935 sta si kupila v Bistrici pri Rušah domačijo. Postavila sta si tudi čebelnjak in kupila 14 čebeljih družin in začela z velikim veseljem čebelariti. Toda že po nekaj letih je kruta usoda vojne vihere posegla v njuno idilično življenje. Okupator je med prvimi zaprl njenega moža. Celo družino pa so z drugimi odpeljali v izgnanstvo za cela štiri leta.

Po vrnitvi je bilo treba obnavljati domačijo in tudi čebelarstvo. Z možem sta kupovala panj za panjem in zopet je postalo lepše pri hiši.

Ko ji je umrl mož, je s pomočjo zeta nadaljevala čebelarstvo pot z vso ljubeznijo idealnega čebelarja. Skrbno je negovala svoje ljubljene; v dobrih letinah se je z njimi veselila, v slabih pa materinsko zanje poskrbela. Značilno za Rajhove je bilo, da je bil dan točenja medu vedno pravi praznik tudi za bistriške otroke, ki so bili na tak dan njihovi gostje.

V skrivnostni lepote čebeljnega življenja je vpeljala svojega zeta, ki ji je bil v veliko pomoč in odslej vodi čebelarstvo naprej. Tako je poskrbljeno, da čebelarstvo pri Rajhovi ne bo izumrlo.

Čebelarška družina
Ruše

VABILO

Čebelarско društvo Moravče vabi na čebelarško prireditev pod imenom
ČEBELARSKI TABOR

ki bo v soboto in nedeljo, dne 16. in 17. junija 1979 pred Partizanskim domom
v Moravčah

S P O R E D :

V soboto, 16. junija 1979

— ob 19. uri čebelarško predavanje in več čebelarskih filmov in nato čebelarški tabor, zabava in ples.

V nedeljo, 17. junija 1979

— ob 9. uri tekmovanje mladih čebelarjev o teoretičnem in praktičnem znanju.

— ob 15. uri objava rezultatov tekmovanj in razdelitev nagrad, nato bogat srečelov: več panjev s čebelami itd. Nato bo nadaljevanje čebelarskega tabora s plesom.

Za odličen domači med, medico, ostalo pijačo in hrano bo poskrbljeno.

Za ples in razvedrilo bo igral ansambel »KOVINARJI«.

VABI:

Čebelarško društvo Moravče

PRODAM

Prodam osem AŽ panjev s čebelami. Anton Ponikvar, Izanska 96, 61000 Ljubljana.

Ugodno prodam kamion, ki je predelan v prevozni čebelnjak. Vozilo je atestirano in registrirano kot prevozni čebelnjak do 1. oktobra 1979. Kličite na telefon številka 069/74-362 vsak dan okoli 19.00 ure.

Prodam 20 ali 30 LR panjev ali jih zamenjam za AŽ panje. Žnidarič Franc, Ziden 40, Dol pri Ljubljani.

Prodam 24 naseljenih AŽ panjev in prenosni čebelnjak — paviljon. Ferlež Karli, 63230 Šentjur pri Celju.

Prodam čebelnjak.

Marija Markelj, Verd 87 — pošta Vrhnika.

Prodam kamion TAM 5000 predelan za prevoz čebel. Ludvik Mohorič, Červanov 7, Ljubljana — Šentvid 61210, telefon 061 52 220.

Prodam 20 zelo dobro razvitih čebeljih družin z AŽ panji. Podgorelec Drago, Lešnica, 62270 Ormož.

Zaradi preusmeritve čebelarstva prodam razne tipe praznih panjev. Rotar Ignac, Stara cesta 7, 61630 Vrhnika.

Prodam vse vrste smukalnikov za cvetni prah s plastičnimi mrežicami. Velikost luknjic od 4,8 do 5,1 mm s tulci za izlet trotov in čebel. Prodajam tudi same mrežice s tulci. Smukalniki so izdelani tako, da ne poškodujejo čebel. Oton Primožič, Prebold 39, p. Prebold.